

PRESBITER

A MAGYAR REFORMÁTUS PRESBITERI SZÖVETSÉG LAPJA MINDENKINEK

Normalitás 3. o.

Szőlő és bor 13. o.

A Szózat református szerzőjéről

21. o.

„Az egyház reformációját nem szabad összekeverni bármiféle reformmal, amit emberek akarnak vagy meg is tesznek. Nem jelenti ez az egyház újjáépítését vagy még kevésbé átépítését. Ez a törekvés az egyház katasztrofális rombolásához vezetne. Az egyház reformációja egyáltalán nem emberi alkotás, amint nem emberi alkotás az újjászületés, a megigazítás és a megszentelődés sem. Mindezek, s az egyház reformációja: Isten csodálatos és páratlan mesterműve”.
(Corpus Reformatorum, Calv. opp. 6.)

DR. BÉKEFY LAJOS

CSAK A LÉNYEGET!

A megreformált egyházat szüntelenül reformálni kell – Isten Igéje szerint

A reformátorok körében alakult ki az a közös nézet és igény, hogy *ecclesia semper reformanda* – azaz, az egyházat mindig reformálni kell. Később ennek az alapkövetelménynek felekezeti és nemzedékről-nemzedékre alkalmazott követelményként fejlesztették tovább eleink az előbbi normát ekként: *ecclesia reformata semper reformanda – secundum verbum* – azaz: *a megreformált egyházat szüntelenül reformálni kell – Isten Igéje szerint*. Ha van a történelemben református sajátosság, akkor ez az. A miénk a legteljesebb mértékben. „Egyetemes református igazság”. Vannak testvéregházaink Hollandiában, Svájcban, Németországban, Skóciában, Dél-Koreában, ahol vagy megnevezésükbe vagy hitvallási iratukba is beemelték ezt. Magukat „Az Isten Igéje szerint reformált egyház” mondattal azonosítják. De mit is jelent ez a református sajátosság?

A teljes kifejezés használata nálunk, magyar reformátusoknál nem igazán terjedt el. Az első része megígen: az egyházat szüntelenül reformálni kell. Nemes feladata lehet a Magyar Református Presbiteri Szövetségnek a képzésben, hogy a mondatot csonkítatlanul megértesse presbiterainkkal. És közösen megvizsgáljuk: a mai generációk mennyire élik tudatosan az Ige szerinti reformálás igényét. A tényleges reformálás programját felekezeti szintre emelő igaz program mondatnak az eredete nem a XVI. századra megy vissza. A XVII. századi holland pietizmusból származik. Van, aki szerint e kifejezés a második világháború idején Karl Barth hatására vált fontossá, a hitleri Németországban bekövetkezett egyházi deformációk elleni tiltakozásként.

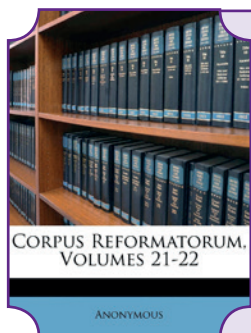
Ennek a csak a református világcsaládban megjelenő elsődleges igénynek az üzenete: **a reformáció ugyan megreformálta az egyház tantételeit, de Isten népének élete és gyakorlata mindig további reformációt igényel.** Minden generációnak fel kell tennie és meg kell válaszolnia a kérdést: *mit vár el tőlünk Isten Igéje?*

Még a legnemesebb törekvéseink közben is hajlamosak vagyunk a bűnre és a tévedésre. Ez alól a hit és az egyházi élet formái sem kivételek. Ezzel a sajátosan református tétellel felismerjük és elismerjük, hogy az egyház még a legjobb esetben is gyenge és emberi intézmény. Mivel törekeny cserépedényekben tartjuk a lelki kincseket. A reformálás a bűnbánat intézményes formája.

Felismerjük, milyen messze estünk Isten szándékaitól, folyamatosan minden tanítást és egyházi szerkezetet alávetünk Isten Igéje és a Lélek hívása szerinti reformálás követelményének. Az egyház népe esendő zarándok nép, úton lévő nép a végső cél, Isten Országá felé, még nem vagyunk azok, amivé lennünk kell – Isten Igéje szerint. Ezért e szavak emlékeztetnek minket arra, hogy *az egyház reformációját mindig Isten Igéje szerint kell folytatni*. Isten Igéje az egyház létalapja. A reformáció „nem liberális és nem konzervatív, hanem radikális abban az értelemben, hogy visszatérít a gyökérhez”. Nem áldja meg a megőrzést a megőrzés érdekében, vagy a változást a változás érdekében. Így minden nemzedékben a deformációkat gyógyító reformáció előmozdítása az, amit Isten Igéje munkál.

A folyamatos reformáció (semper) radikális megközelítésének másik kulcsfontosságú eleme ez. Presbiterként, lelkészként, gyülekezetként alázattal felismerjük, hogy átadott lelki örökségben gyökerezünk. Egyetlen generáció sem sziget önmagában. Mindegyik olyan világba születik, amelyet szüleik és az előttük járt nemzedékek éltek meg. Így, amikor magyar református egyházhűségről beszélünk, az előttünk századokon át felhalmozott hit drága hitvallásos örökségével beszélgetve tesszük ezt. Mindkét idézett tétel az egyház, kivált református egyházunk folyamatos reformációjára történő meghívás. A reformáció nem pusztán reform, mintha tőlünk függne. Miközben tiszteletben tartjuk eleink ránk hagyott hit- és életformáit, a legjobban azzal tiszteljük őket, hogy állandóan feltesszük és meg is válaszoljuk a kérdést: *Uram, mit cselekedjünk?* Kálvin János „Az egyház megreformálásának szükségessége” című iratában így fogalmazott: „Kiábrándultsággal és becstelen újításokkal vádolnak minket, amiért merészeltünk bármilyen változtatást javasolni az egyház korábbi állapotában.” Egyszer s mindenkorra leszögezte: *mi nem újítgatunk, nem reformokat vezetünk be. A Szentlélek tevékenységének befogadói vagyunk, aki megreformálja az egyházat Isten Igéje szerint. Az egyház Isten egyháza, Isten Igéjének és Lelkének teremtménye. Az Ő Igéje és Lelke irányítja egyedül és szüntelenül (solus – semper) az egyház megreformálását.*

Soli Deo Gloria!

„A kálvinisták, a reformátusok életvezetési elve egyetlen helyes módon valósult meg, ez pedig az Isten dicsőségének a szolgálata. Az aszkézis, a lemondás kilépett a kolostorokból, s a világméretű mértékletességet hozta el. A világon belüli, de a kolostorokon kívüli aszkézis ezt jelenti: mindenfajta hiábavaló és botrányos önbálványozást és teremtmény bálványozását elutasítja, a feudális udvari hajbökölést elveti, a mértéktelen mű-, és életélvezetet önként korlátozza, a könnyelműséget kerüli, az értelmetlen pénz- és időpazarlást, valamint a szexuális öncélú élvezethajszolást felszámolja. Ezzel szemben a magánéletben és az Istentől rendelt társadalmi közösségekben az Ő akaratának és dicsőségének szolgálatát keresi és a hiábavaló foglalatosságokat háttérbe szorítja. Ez az evilági aszkézis hozta létre a hivatással megáldott emberek millióit, s tette lehetővé a protestáns országokban a gazdaság rendkívüli fejlődését”. (Max Weber, Protestáns etika)

**Nemzeti
Együttműködési
Alap**

MINISZTERELNÖKSÉG

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Zrt.

DR. VICZIÁN MIKLÓS **AZ IGE KÖRÜL**

Normalitás

Maradjanak a szívedben azok az igék, amelyeket ma parancsolok neked. (5Móz 6,6)

Norma. Amihez igazodni kell. „Elvárás szint, összehasonlítási alap, amely meghatároz egy életmódot, cselekedetet, hozzáállást, magatartást, tevékenységet, viselkedést” – olvashatjuk a wikiszotar.hu definícióját.

A teremtésben Isten mindennek megszabta a rendjét, köztük az embernek is, akit „Istenhez hasonlónak” alkotott. Az Édenben feladatot is bízott rá: „Szaporodjatok, sokasodjatok, töltsétek be a földet, és hajtsátok uralmatok alá!”. De, hogy ez az uralkodás ne váljék a hatalommal való visszaéléssé, kijelölte az uralkodás korlátait is. Egyrészt a módját: „művelje és őrizze azt”, másrészt hatókörét (ez utóbbit parancsba adta): „a jó és a rossz tudásának fájáról nem ehetsz”.

Ez az ember számára az ősi norma: töltséte be a Földet, művelje és őrizze, és ne Isten nélkül próbálja eldönteni, hogy mi a jó és mi a rossz. Ebből már a teremtés hajnalán elbukta az első emberpár a jó és a rossz tudásának forrására vonatkozó korlátozást, vagyis Isten szuverenitásának elismerését. A többi már ebből következik.

Ádámnak és Évának „csak” a feltétlen bizalma rendült meg Istenben, de következőképpen egymásban sem tudtak már megbízni, és egymás ellen vádaskodtak a baj láttán. Fiaiknál a bizalmatlanság már testvérgyilkosságba torkollt. Többé sem ember, sem állat nem lehetett biztonságban, hiszen Lámech azt is kész volt megölni, aki megüti, Nimród pedig nagy vadász volt, tehát már az állat sem lehetett biztonságban, s a fáraó már kész volt kiirtani minden héber fiúgyermeket.

Isten ezért a Sinai hegynél bővíti a normaszöveget. Míg Mózes a hegyen van, a nép Áron vezetésével Isten létezését is

megtagadja. Aranyborjút készítenek: „Ez a te istened, Izráel, aki fölhozott téged Egyiptomból” (2Móz 32,4). Ezért kezdődik a tíz Ige normaszövege avval, hogy „Én, az Úr vagyok a te Istened, aki kihoztalak téged Egyiptom földjéről, a szolgaság házából”, és a hatodik Igeként a normaszövegbe kellett foglalni, hogy „Ne ölj” (2Móz 20,2 és 3).

A nagy reformáció érdekében **Isten Fia** maga jön el, hogy re-formálja, **visszaállítsa és értelmezze az isteni normát:** „Ti azért legyetek tökéletesek, miként a ti mennyei Atyátok tökéletes” (Mt 5,48). Legyetek ismét Isten-képűek! S mivel tudja az Úr, hogy erre képtelenek vagyunk, maga tölti be a törvényt, és helyettünk vállalja törvényszegésünk minden büntetését, „mintha én tanúsítottam volna mindazt az engedelmisséget, amelyet Krisztus érettem tanúsított, de csak úgy, ha e jótéteményeket hívő szívvel elfogadom” (HK 60).

Kilépve a bibliai időkből, látjuk, hogy az isteni norma folyamatosan torzul. Ezért szükség van újra meg újra reformációra. Vissza a normaszöveghez, vissza a Bibliához! Egészen a felvilágosodás koráig azonban nem Isten személyét, hanem csak tiszteletének módját érte a torzulás. A *megettérés* szónak még értelme volt: Térj vissza a normalitáshoz!

A csak saját esze (és esztelensége) után menő **„felvilágosult” ember nem törődik többé az isteni normával,** ezért elvesztette normalitását, és abnormalis célokat hajszol: megtagadja Isten teremtési rendjét a nemiség, a család, az emberi együttélés, a közösségi felelősségvállalás, a ránk bízott javakkal való sáfárkodás... és végső soron az Isten által mindnyájunknak lakóhelyül adott kert – a Föld – őrzése és művelése tekintetében.

Mi ebben a korban élünk. Isten meghatározta életünk elrendelt idejét és lakóhelyünk határait (ApCsel 17,26). **Ebben a korban** és ebben a földrajzi, társadalmi környezetben **bízta ránk legfőbb kincsét, a normaszöveget** – mint a példázatbeli ember a szolgálaira a talentumait –, hogy vigyük ki a világba, hirdessük, hogy van abszolút rend, van abszolút út, amely az (örök)életre vezet, és van abszolút igazság, amely ezen az úton tart: Jézus Krisztus maga az Út, az Igazság és az Élet. Ő képviseli az isteni Normát!

Ne veszítsük hát el normalitásunkat, és figyelmeztessünk erre mindenkit, akivel csak találkozunk életünk folyamán! Semper reformare debet – mindig reformálni kell! Vissza a Normához!

„Kérlek azért titeket, testvéreim, az Isten irgalmasságára, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda magatokat élő, szent, Istennek tetsző áldozatul, és ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes.” (Rm 12,1–2)

APOSTAGI ZOLTÁN

APROPÓ

„A kegyelem és az eleve elrendelés között pedig csak az a különbség, hogy az eleve elrendelés a kegyelem előkészítése, a kegyelem pedig maga az ajándék.” Augustinus: *A szentek eleve elrendeléséről* 10.19.

Bizonyára nincs olyan olvasó, aki ne ismerné a protestáns körökben gyakran emlegetett mondást: Sola gratia. Különösen a reformációra emlékezve szeretjük hangsúlyozni: Egyedül kegyelem. Ez azt jelenti, hogy a kegyelem mint fogalom szóhasználatunkban, gondolkodásunkban nemcsak jelen van, de elfogadjuk, értjük, már amennyire érthető. Hiszen az okát nem tudjuk levezetni, ezért minden próbálkozásunk nem több, mint visszatérés a kiindulóponthoz, magához a kegyelemhez, mint egyfajta teológiai axiómához. Ami azonban a legfontosabb, hogy elfogadjuk létezését. Az idézetből annyit megtudhatunk, hogy a kegyelemnek van egy előkészítési fázisa. És Augustinus ezt nevezi eleve elrendelésnek. Itt természetesen nem az un. általános kegyelemről beszélünk, nem arról, hogy az Atya fölhozza az ő napját jókra és gonoszokra – ahogy azt Jézus megfogalmazza (Mt 5,45), hanem arról, amit így olvashatunk: „Könyörülök, akin könyör-

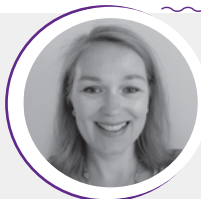
rülök, és irgalmazok, akinek irgalmazok” (Róm 9,15; 2Móz 33,19). Ha tehát Augustinus logikáját követjük, akkor a kegyelemtől, mint fogalomtól egyenes út vezet az eleve elrendelés elfogadásáig. Vagyis nem lehet más oka a kegyelemnek, csakis maga a szuverén Isten. Itt jegyzem meg, hogy amennyiben gondolkodásunkban kellő hangsúlyt kap a Sola gratia, még akkor is, ha nem fogadtuk el az eleve elrendelés tényét, akaratlanul közel állunk Augustinus tanításához.

Különös módon az egyházatya a kegyelem és az eleve elrendelés között csak egy különbséget lát – ami alapvető azonosságokat feltételezi –, ez pedig a sorrend. Mert bár a kegyelmet nevezi ajándéknak, de a személyre szóló elrendelés önmagában is kegyelem – íme az azonosság –, másfelől maga is ajándék, még akkor is, ha csupán a kegyelem megtestesülésében jelenik meg. Ezt ő a kegyelemnek újabb definícióját adva, így fogalmazza meg: „...a kegyelem pedig ennek az eleve elrendelésnek a hatékony működése” (10.19.). Vagyis a kegyelmet az eleve elrendelés és annak eredménye közé helyezi. Isten végzése a kegyelem által működik, vagyis a kegyelem a megvalósításban

mint eszköz kap hangsúlyt. Tehát egyaránt ajándék és eszköz, mivel az ajándék hatékony is egyben. Rádöbrent, hogy Isten jót tervezett felőlem.

Kérdés: vannak-e lelki-tapasztalati ajándékaink? Nem a szolgálati terület fölisméréséről beszélek (Róm 12,6a). Olyanok, amelyek Isten és önmagunk ismeretére segítenek. Olyanok, amelyek abban segítenek, hogy rádöbbenjünk: kegyelemre van szükségünk. Ha ezeket valóban ajándéknak tekintjük, vagyis ha beismerjük, hogy ebben semmi érdemünk nincs, akkor már a kegyelem hatékony működésének vagyunk részei. Ha pedig így van, jussanak eszünkbe Jézus szavai: „Nem ti választottatok engem, hanem én választottalak titeket” (Jn 15,16). Ez pedig az ő tudatos döntésére utal. Elégdjünk meg ezzel, alázzuk meg magunkat, és adjunk hálát az Ő fölfoghatatlan kegyelméért! Sola gratia!

KNOLNÉ TÜSKI GABRIELLA

ISMERETLEN LEHETŐSÉG

Múlt héten teljesen szokatlan, református köreinkben ritkán gyakorolt alkalom volt gyülekezetünkben. Egyik nagyon beteg gyülekezeti tagunk arra kérte a lelkészt és a presbitériumot, hogy kenjék meg olajjal, Jakab 5,14 és az azt követő versek szerint. („Beteg-e valaki közöttetek? Hívassa magához a gyülekezet véneit, hogy imádkozzanak érte, és kenjék meg olajjal az Úr nevében.”)

Karizmatikus és katolikus testvéreinknél ez egy általánosabban elterjedt gyakorlat. De én most találkoztam először megkenetéssel református körökben. A beteg és közvetlen családja otthon fogadták a lelkészt és a presbitereket. Az alkalomra szabott liturgia szerint tartották a megkenetést. Gyülekezetünk imaköre ugyanazon időpontban a templomban gyűlt össze közös imádságra. Nagy meglepetésemre több mint 50 gyülekezeti tag és a család baráti köréhez tartozó emberek is megjelentek. Így még különlegesebb alkalmá vált.

Én is részt vettem az alkalmon, bár eleinte picit kényelmetlennek éreztem. Mit is várunk Istentől, az Úr Jézustól, a Szentlélektől a megkenetésnél? Miért imádkozunk, imádkozzunk?

Kis imacsoportokba váltunk szét. Hatan voltunk, szinte mindenki idegen. Elcsendesedtünk és elmúlt bennem az idegenkedés. Isten arra irányított minket, hogy bűnvallással és Isten dicséretével kezdjük imádságunkat. Utána hálát adtunk a beteg életéért, a körülötte lévő családért, barátokért, gyülekezetért, orvosokért, kezelésekért. Ezek után könyörögtünk. Volt ki testi gyógyulásért, megújulásért

imádkozott, volt ki lelkiért. Végül másokért is imádkoztunk, akik testileg vagy lelkileg szenvednek.

Rádöbrentem, hogy imádságunk olyan, mint egy biztonsági háló. A megkenetés egy pár pillanat, amire vágyott a beteg. Hogy Isten mit készít neki ez által, azt nem tudjuk. Azaz, mégis tudjuk. Kegyelmet és távlatot, mely a halál pillanatnyi választófalán túl az örök életre mutat. Mi meg továbbra is hordozzuk imádságban, ahogy minket is körülvesz mások imádsága a szükség és öröm idején.

Hatalmas ereje volt ennek a közös, különleges alkalomnak. Nem csak a családnak és betegnek volt értékes a megkenetés. A templomban jelenlévőket is építette. Ismét rá kellett döbennünk: Istentől bármit kérhetünk, teljes belső szabadsággal. Közösen. Mindent feltarthatunk Előtte, még ha ilyen, számunkra szokatlan kereten belül is zajlik. Hálás vagyok, hogy én is részt vehettem.

Reformáció ünnepére készülve is elgondolkoztattott. Megszokott kereteinken belül mozgunk gyülekezeteinkben. Ez gyakran jó, hisz fontos a rend és folyamatosság. De az idegenkedés ne tartson minket vissza attól, hogy éljünk az Isten által felkínált lehetőségekkel. A bűnbánatot **kívánja**, megújulást **kínálja**, hogy megtisztulva élhessünk. (Aki gondolja, olvassa el ezzel kapcsolatban az 51. Zsoltárt. Engem lenyűgöz őszintesége, és keretet ad a megkenetésnek is).

Isten újítsa, frissítse és erősítse hitünket!

DR. KIS DOMOKOS DÁNIEL

A SZÓZAT ZENESZERZŐJE A REFORMÁTUS EGRESSY BÉNI (1814-1851)

Halálának 170. évfordulója alkalmából

Egressy Béni református papi családban született Sajókazincon, 1814. április 21-én. Édesapja, Egresi Galambos Pál (1771–1827) református lelkész igazi tehetség volt, többek közt Jénában tanult, remek szónok volt, kiválóan hegedült, fuvolázott és zongorázott, s igen szép énekhangja volt. Ügyesen verselt, elmés disztichonokat faragott. Bátyja, a szintén tehetséges Egressy Galambos / Galambosy Sámuel (1766-1848) monori lelkész volt.

A kis Benjámint, a bátyjánál hat évvel fiatalabb fiút talán eredetileg papnak szánták, de rövid mezőcsáti tanítószkodás után végül bátyja, *Egressy Gábor* példáját követve felcsapott színésznek. Ezt eleinte bátyja is meggondolatlan, elhamarkodott elhatározásnak vélte, csak később igazolódott be, hogy habár sem színésznek, sem énekesnek nem volt igazán kimagasló tehetség, mégis, Egressy Béni igazi lételeme a színház volt. Jó érzéke volt mindenhez, amire a színház körül akkortájt különösen nagy szükség volt: színműveket fordított, librettókat írt, kísérőzenéket és dalbetéteket komponált.

1834-től Kassán és Kolozsváron lépett fel. Az Egressy testvérek a kolozsvári szereplés után 1835-ben a Várszínházhoz szerződtek, majd 1837-től az akkor megnyíló *Pesti Magyar Színház*, azaz a Nemzeti Színház tagjai lesznek. Az augusztus 22-i megnyitón a *Vörösmarty* által írt *Árpád ébredésében* a *Költőt* Egressy Gábor játszotta, a *Kajánságot* pedig „Egressy Benj.[ámin] úr.”

*

Gyermekevei, miskolci és sárospataki tanulmányai során szerzett élményei, valóságos neveltetése azért a színházi világban sem múltak el nyomtalanul, ennek két kéz-

zelfogható bizonyítéka: a „*Részvétbűbánat. Magyar nóta zongorára. A tűzvész által károsult Miskolcziaknak felségelésére.*” írt darabja, a másik pedig: „*Szent Dávid Zsoltári. Éneklést kezdő melódiák és dicséretetek*” miként a Helvét hitvallású magyar egyházban éneklük. Orgonára tette, betegen feküdvén mint honvéd főhadnagy Ónodban, 1849”-ben. – Ezt a becses kéziratos kottát is mint általában az összes hozzá fűzhető eredeti dokumentumot az Országos Széchényi Könyvtár Színháztörténeti és Zeneműtára őrzi.

*

1840. augusztus 8-án színre kerül Erkel Ferenc kétfelvonásos operája, a *Bátori Mária*, melynek szövegét – Dugonics András darabját lényegesen átdolgozva s drámaivá téve – szintén Egressy Béni írta.

Számos népszínmű, színmű kísérőzenéjét Egressy Béni szerezte, mint például Jósika Miklós *Két Barcsaijához* 1844-ben, melyben Bornemisza Annát *Laborfalvi Róza* személyesítette meg. Önálló népszínművet is alkotott, a *Két Sobrit*, melynek betétdalai külön is számos kiadást értek meg, s igen népszerűek voltak.

Dalai közül némelyiket sokszor énekeltek, egész „népdallá”, a nép által énekelt énekké váltak. Vahot Imre, Erdélyi János, Czuczor Gergely s mások versei mellett elsődlegesen *Petőfi*, *Tompa és Vörösmarty* megzenésítésével vívta ki magának kortársai elismerését, s a Szózatot túl is néhány művével, melyekről talán nem is tudja pontosan mindenki, honnan is erednek. Ilyen az *Ereszkeedik le a felhő*, *Petőfi* közismert versére, s a hanvai református lelkész, Arany barátja, Tompa Mihályéra írt *Télen nyáron pusztá az én lakásom*.

A *Hunyadi László* remek librettója Egressy egyik fő művének tekinthető. Az 1844. január 27-én bemutatott Erkel–Egressy opera *Rozgonyiját* maga a szövegíró énekelte.

Másik kimagasló alkotásának, legjobb és máig legnépszerűbb szöveggönyvének megzenésítését és bemutatóját nem érhettem meg, 1861. március 9-én mutatták be a *Bánk bánt*. Ki ne ismerné, s ne tudná énekelni is akár Bánkkal, ha már nem is teljesen az eredeti szöveggel, hogy

„*Miként vándor, ki tévedez viharzó éjjelen,
Avagy hajós, a szélvésztlől korbácsolt tengeren,
Úgy ingadoz felzaklatott lelkem határtalan,
S vezérszillag nincs kétségem vad pusztaságiban.*”

S természetesen ő a Szózat halhatatlan zeneszerzője.

1. Jézus, te égi szép, tündöklő fényű név,
Legszentebb itt alant a föld színén!
Benned van irgalom,
Terólad zeng dalom,
Erőd magasztalom,
Ragyogj felém!

2. Az élet száz veszély, én lelkem, mégse félj!
Míg Ő tart karjain, hű Mestered!
Elhagynak emberek,
Mit árt, ha Ő veled?
Töröld le könnyedet,
Jézus szeret!

3. Akaratod nekem mutasd meg szüntelen,
Ne rejtse el, Mesterem, tetszésedet!
Alázattal tele,
Hadd merüljek bele,
Hisz idegenben jár
Itt gyermeked!

4. Tisztíts meg teljesen, szentelj meg, hadd legyen
Fényedből fény sugar az életem.
Míg a homályon át,
A lelkem otthonát,
Világosságodat
Elérhetem!

DR. ERDÉLYI JUDIT

Isten dicsősége az orvos szemével - 3. rész

2/a. Genetika, immunológia

A genetika, genomika, molekuláris biológia, immunológia ma a tudománynak egyik legdinamikusabban fejlődő területe. A genetika, gén-térkép, Humán Genom szavak a közbeszéd részeivé lettek. Ma már a nem-szakember is tudja, hogy az öröklődő tulajdonságokat, sőt számos betegséget is a DNS molekula kettős spiráljába írt információ hordozza. A DNS diagnosztika, génterápia, génszűrés, szövet-, és szervklónozás kutatása óriási léptekkel halad előre. Az emberi géntérkép naponta bővül új ismeretekkel. 2003. ápr.14-én jelentették be, hogy az emberi genom „szövegkönyvét” – a hárommilliárdnyi bázispár sorrendjét –, „megfejtették”. Reális lehetőség nyílt arra, hogy az emberi gén elváltozásai kimutathatók legyenek.

A bűneset után megromlott Isten jó teremtése. Ma már tudjuk, igaz ez egészen a DNS szintjéig. A tudomány becslése szerint minden „látszólag” egészséges embernek átlagosan 10-15 génhibája van. Tehát a bűneset óta mindenki beteg DNS-sel születik.

Az utóbbi évtized kutatásai szerint csaknem valamennyi emberi megbetegedés hátterében biztos a gének szerepe. Ezek vagy egymagukban, vagy számos gén együttes hatásaként a kórfolyamatok kialakulását vezénylik. Mégis, ezek a tények soha nem a végzet, hanem csak valószínűség.

Az öröklődő betegségek széles skálán mozognak. Ma több ezer ilyen kórkép ismeretes. Közöttük számos, egy gén hibája által okozott úgynevezett monogén betegség van, amilyen pl. a hemofília (vérzékenység) is.

Ismeretes jó néhány olyan betegség, amelyben egy vagy több kimutatható génhiba van, de ezek csak a környezeti tényezők hatására, vagy az életmóddal összefüggésben okoznak ténylegesen betegséget.

- Ilyen pl. a 2-es típusú cukorbetegség, ahol kb. 70-80%-os az örökletes faktorok hatása. 20-30%-os az életmódi hatás. Ha az illető egészségtelen összetételű étrend szerint étkezik – sok édes, cukros, fehér lisztes ételt –, és elhízik, ezzel provokálja a betegség indulását. Ha tartja a testsúlyát és egészségesen étkezik, esetleg egyáltalán nem lesz beteg, vagy csak enyhe formában, idős korban.

- A legtöbb embert érintő daganatos és szív-érrendszeri betegségekben a DNS hibán alapuló tényezők és a környezeti, életmódi hatás mintegy fele-fele arányban felelős a betegség megjelenéséért.
- A többgénés betegségek kialakulását illusztrálja a tüdőrák számos fajtája. Az alap a tüdőrákra hajlamosító gén-konstelláció. Ahhoz, hogy a génhiba felébredjen és beinduljon, valamilyen környezeti tényező szükséges, és ez a **dohányzás**. Tudjuk, hogy a tüdőrákok 90%-át az erős dohányzás okozza, –helyesebben szólva: váltja ki. Vagyis, ha az illető nem dohányozna – se aktívan, se passzívan –, akkor génhibája önmagában soha nem okozna tüdőrákot. Ez igaz meg-

fordítva is. Akinek nincs ilyen génhibája, a „tüdőrák” szempontjából *nyugodtan* dohányozhatna, ha nem számolunk azzal a másik kb. 8 féle rákkal, amiben részt vesz a cigaretta füst, és eltekintünk az érlelmeszedést felgyorsító, illetve a stressz reakciót jelentősen rontó hatásaitól.

A daganatok keletkezésében többféle genetikai hiba szerepe igazolható. Ám az egészséges, normális szervezetben is állandóan keletkeznek daganatsejtek. Ezek a normális sejtektől abban különböznek, hogy „elfelejtenek meghalni”. A normális sejt, „amikor eljön az ideje”, genetikailag

programozott öngyilkosságot követ el. A sejtek osztódását fékező és gyorsító génekből számos típus létezik, és ezek a legváltozatosabb kombinációban romolhatnak el.

Egy daganat megjelenése nemcsak a daganatsejtek keletkezésétől függ. Hasonló súlyú szerepe van az immunrendszer egészséges működésének is. Normális esetben a folyamatosan keletkező daganatsejteket az immun-rendőrség tartja kordában. Felismeri és elpusztítja azokat. A már klinikailag kimutatható daganat azt jelenti, hogy a védelmi rendszer működésében hiba történt, az immun-rendőrség „csatát” veszített.

Sőt, ilyenkor a szervezet védekező mechanizmusa már nemcsak tehetetlen, hanem „átáll” a daganat oldalára. Ugyanis a daganat „átprogramozza” – szó szerint „korrumpálja” – az immun-rendőrséget. Így az immunrendszer már nem a szervezetet védi, hanem a daganat körül képez „testőrséget”. (Folytatás következik)

MARGIT ISTVÁN

„... nem kímélték életüket mindhalálíg” Balásfai Orosz Ferenc és Orosz Ferencné Döbrössy Ida emlékére

A Péceli Református Egyháznak mindig kiváló lelkipásztorai voltak. Korábban a Ráday család tagjai, később pedig maga a gyülekezet gondoskodott arról, hogy a szószéken a Szentírás tanításaihoz igazodó, építő jellegű szó hangozzék el. A századfordulótól kezdve pedig arra is figyeltek, hogy ezeknek a lelkészeknek fontos legyen a misszió, a gyülekezetépítés ügye. Ily módon a péceli református eklézsia életében ma is központi szerep jut az igehirdetésnek, a lélekmentésnek, a tanítvánnyá tételnek.

Azon az úton, ami ide vezetett, fontos állomás volt balásfai Orosz Ferenc lelkipásztorsága. Ha valakire szívesen emlékeznek vissza az idősebbek Pécelen, akkor az az Orosz házaspár volt. Tíz esztendővel Feri bácsi és közel egy évvel Babi néni halála után még mindig előfordul, hogy valaki telefonon érdeklődik utánuk a lelkési hivatalban.

Orosz Ferencet Rohonczy János nyugdíjazását követően választották meg Pécelre. Érkezése után a gyülekezet megelevenedett. Nemcsak lelkekben, hanem külsőleg is. Nemzedékek nőttek fel a szolgálata idején, akik szinte kivétel nélkül halálával gondolnak rá. Teológus- és lelkésztársai számára Apó volt, a pécelieknek *Feri bácsi* lett.

Debrecenben született, 1924. április 12-én. Iskoláit Budapesten végezte, később jogot tanult, majd a budapesti református teológiára iratkozott be, ahol 1955-ben szerzett lelkési oklevelet. Gyöngyösön töltötte segédlelkési idejét, innen hívta el egy esztendő múltán a hatvani gyülekezet. Egyszerre volt a beiktatása és a házassághozjárta. Egyazon napon vette át a templom kulcsát és pecsétjét, s vette feleségül a szintén lelkipásztori végzettséggel rendelkező Döbrössy Idát. Nehéz, de örömteli időszak volt ez közös életük kezdetén, ami a folyamatos ellenszélben végzett külső és belső építkezésről szólt.

1974-től kapott Pécelre helyettes lelkési kinevezést, ahol még ebben az esztendőben megválasztották rendes lelkipásztorrá. Itt sem tétlenkedett. Tatarozgatta az egyház épületeit, megújult a templombelső, majd felépült az új lelkészlakás és a „Bárka” gyülekezeti ház. Egészen az 1994 júniusában történt nyugdíjba vonulásáig szolgált, nagy hűséggel. Több cikluson keresztül viselte az Északpesti Református Egyházmegye lelkési tanácsbírói tisztét, de működött, mint zsinati bíró és zsinati számvevő. Emellett a Református Diakónusképző és a Református Iszákosmentő Misszió, a Biblia Szö-

vetség és a Tiszta Forrás Alapítvány munkatársa, a péceli Ráday Gimnázium Alapítványának elnöke volt. Nyugdíjba menetele után a Budapest-Rákoscscaba Református Szeretetotthonban tíz évig, a péceli Egymást Segítő Egyesület nyugdíjas otthonában pedig haláláig szolgált. 1994-ben Pécel Város díszpolgárává is választották, de több egyéb kitüntetésben részesült. Rövid, súlyos betegség után, 2011. szeptember 4-én hunyt el.

Nagy tudású, kiművelt hangú igehirdetőként ismerték őt, derűje, kiegyensúlyozottság és bölcs tanácsai sokak számára jelentettek eligazítást. Alázatos lelkű, hűséges szolgálója volt Istennek, aki nem tört babérokra, mégis sok bízott rá. Mindenekelőtt gyülekezeti lelkipásztori szolgálatában jeleskedett, de nevét Pécel határain túl is megjegyezték. Az a lelkész volt, aki nem törekedett látványosságra, de amikor elment valahonnan, akkor nagyon hiányzott az ott élőknek. Sokat küzdött, sokat dolgozott, miközben sohasem vágyott elismerésre. Isten mindezek ellenére gazdagon megáldotta őt. Hosszú, gazdag élettel áldott meg szerettei körében. Csaknem élete végéig szolgált, utazgatott, látogatott, segített, ahol csak tudott.

Felesége, Döbrössy Ida Budapesten született 1932. április 14-én. Édesapja, Döbrössy Lajos szombathelyi, majd tatai református lelkész, aki ezt megelőzően nyolc éven keresztül misszionáriusként szolgált a bulgáriai törökök között. Babi néni iskoláit Szombathegyen végezte, majd a budapesti református teológián szerzett lelkési oklevelet. 1952 és 1955 között diákévei alatt kántor Rákoscscabán, majd 1955-től konventi segédlelkész. 1957-től nyugdíjba vonulásáig férje mellett szolgált, akinek mindvégig mindenben segítőtársa volt. Sokan gondoltak rá szeretettel, nevét mai is halálával emlegetik.

Hite és lelki ereje sokaknak nyújtott vigaszt és adott erőt, amikor ő bátorította a Feri bácsit és elhunyt lányát siratókat. 2020. december 13-án hunyt el hosszú, mindvégig türelemmel és derűvel viselt betegsége után.

A Covid-járvány miatt temetésén csak szűk körben lehettek együtt szerettei, a közelmúltban viszont a gyülekezet közösségében templomi istentiszteleten tekintettünk vissza életútjukra és adtunk halál életükért, szolgálatukért. Tudván, hogy „*Nem halok meg, hanem élek, és hirdetem az Úrnak cselekedeteit!*” (Zsolt 118,17).

CENTENARIUMI HÁLAADÁS NAGYVÁRADON A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLETÉRT

Száz évvel ezelőtt alakult meg a Trianon utáni helyzet kényszerítő körülményei között a Királyhágó-melléki Református Egyházkerület. Ezen a hétvégén (szept. 17-18.) Nagyváradon nagyszabású ünnepi emlékezés sorozattal adtak hálát a történelem Urának a partiumi reformátusság megtartásáért, és a 100 éves egyházkerület életéért. Pénteken az egyházkerületi székház tanácstermében három értékes könyvet mutattak be. „Uraim! Sursum corda! Fel a szívekkel!” címen *dr. Pálfi József* Sulyok-monográfiáját az új egyházkerületért küzdő első püspök életéről. Továbbá az *Emődi András* egyházkerületi levéltáros által szerkesztett Királyhágó-melléki Református Egyházkerület 100 emlékkötetet és a *Pécsi L. Dániel* által írt A Királyhágó-melléki Református Egyházkerület címeréi-t bemutató könyvet. Ülésezett a Magyar Református Egyház Generális Konventje is, az anyaországi és a határon túli egyháztestek püspökeinek és főgondnokainak részvételével. Szombaton került sor a székház udvarán a hálaadó ünnepi istentiszteletre, úrvacsoraosztással. A vendégeket és a lelkipásztorokat *Csüry István* püspök köszöntötte. Az ünnepi igehirdetést az ebből az alkalomból készített nyílttéri kőszószéken *dr. Fekete Károly* debreceni püspök végezte. A közel 1000 gyülekezeti zászlót *Balog Zoltán* püspök, a Magyarországi Ref. Egyház Zsinatának lelkési elnöke áldotta meg. *Vinczéné Pálfi Judit* lelkésznő, a kerület missziói előadója átadta azt a szépen bekötött Covid-Biblia példányt, amit szorgos gyülekezeti tagok kezei készítettek, lemásolva a Szentírás egyes könyveit a világvárvány bezártságának idején. A későbbiekben a 14 kötetből álló Biblia teljes kiadása is elkészül. Az ünnepségről készült több, mint két órás video-felvétel megtekinthető: <https://bit.ly/khm100> (*Lelkes Karola*)

DR. VICZIÁN MIKLÓS

MÚLTRÓL, JELENRŐL, JÖVŐRŐL BESZÁMOLÓ 17. ORSZÁGOS KONFERENCIÁNKRÓL

Az áhítatokban visszatekintettünk egészen a júdeai királyság végnapjaiig, meg az úrvacsora különböző felekezetek szerinti értelmezése kapcsán az Újszövetség születésének koráig. A kereszthelye a református hitgyakorlatunkban szintén a golgotai kereszttáldozatig vitte vissza gondolatainkat, de az ellenreformációban megkeményedett római katolicizmus elleni hazai református dac is felderengett az előadás hallgatása közben. Ugyanakkor viszont egy másik előadásban már a jelenre fókuszálva vizsgáltuk, hogy miben tudunk együtt haladni római katolikus hittársainkkal, és miben nem. Hasonlóképpen egy másik előadás a krisztusi egységet értelmezte.

Múlt és jelen határmezsgyéjét érintettük korábbi ügyvezető elnökünk közelmúltat érintő visszatekintésében, és elnökünknek a jövőt vázoló gondolataiban.

A református kegyességi gyakorlatunk hét területe, pontosabban annak célként kitűzött megélése két egymást követő előadásban került a hallgatóság elé.

Szinte a jövő feladatát vázolta fel, bár a jelenről szólt a gyülekezet és az iskola kapcsolatát, és annak kívánatos gyakorlatát ismertető két előadás, hiszen hitben felnevelkedő, s majdan hitvalló keresztényként szolgáló fiatalok képezik református egyházunk jövőjét. Az iskolamisszió nem csupán a gyermekek felé irányul, hiszen sokszor a gyermekek által tudjuk megszólítani szüleiket is, és az iskolai hit- és erkölcsstan oktatása révén az iskola pedagógusait is meg tudjuk szólítani.

Mintegy zárókö került a konferencia szép épületének csúcsára az úrvacsora tanfelekezetek szerinti értelmezéséről és gy-

akorlatáról szóló előadás, majd az azt követő áhítat és úrvacsorai közösség.

17. Országos Presbiteri Konferenciánk közel száz résztvevőjének a Béthel konferenciaközpont adott otthont Piliscsabán szeptember 2–4 között. Az esemény kapcsán adtuk át a járvány miatt tavalyról elmaradt, valamint az idei Kanizsai Pálfi János díjakat, melyeket két külhoni társ szervezetünk elnöke, *Pályi József* Erdélyből és *Gyurkó Miklós* Kárpátaljáról, továbbá *dr. Judák Endre* korábbi Presbiterképzési bizottsági elnökünk vehetett át.

Előkonferenciaként az Együttműködési Tanács tartott ülést, amelyen Kárpátaljáról *Gyurkó Miklós*, Királyhágómellékről *Tóth András* és Erdélyből *Pályi József* elnökök, az anyaországból *Bor Imre* elnök, *dr. Viczián Miklós* alelnök, *dr. Tóth János* Missziói és Presbiterképzési bizottság elnöke, valamint kísérőként *Mészáros János* és *dr. hc. Szabó Dániel* vettek részt az. Örömmel szolgált, hogy ha ezen a tanácskozáson nem is, de a konferencián néhány résztvevőt a Felvidékről is köszönthettünk.

A programot a reggeli csoportos igetannulmányozások, az énektanulás és közös-

éneklés, a szünetekben folytatott beszélgetések, és a péntek esti kötetlen összejövetel, valamint a Kálvin kiadó könyves asztalai tették teljessé.

A konferencia előadásainak és áhítatainak hangfelvételei meg- vagy visszahallgathatók, illetve a konferencián készült képek megtekinthetők a honlapunkon elérhető tárhelyekről.

Végezetül felidézzük az előadások és áhítatok előadóit és címeit. *Tatai István: Kezdő áhítat* a Szövetségünk idej Igéje, az **1János 1,3** alapján, majd **előadás: A katolikus és protestáns egység és különbözőségei**; *Viczián Miklós és Bor Imre: Hálaadás és előtekintés*; *Dani Eszter: esti áhítat* a csodálatos halfogás történetéről **Lk 5,1–11** alapján; *Földvári Tibor: péntek reggeli áhítat* Jósias történetéről a **2Kir 22.** alapján; *B. Szabó István: A kereszthelye a református hitgyakorlatunkban*; *Kálmán Csaba: Az egység krisztusi értelmezése közösségeinkben*; *Szabó Károly: Református kegyességek gyakorlatának 7 pontja*; *Korpos Orsolya: A Krisztusba vetett hit megélése*; *Nagy Károly: esti áhítat* az Isten szerinti bölcs szívről, az **1Kir3,5–15** alapján; *Békffy Lajos: szombat reggeli áhítat* az akadálymentesítő életéről **Lk 11,51–52** alapján, valamint az úrvacsorai közösség ágendája; *Papp Kornél: A gyülekezet feladata a templom és iskola kapcsolatában*; *Molnár Péter: Korreferátum a gyülekezet és iskola előadáshoz*; *Derencsényi István: Az úrvacsora sákramentuma, és a záró áhítat* az úrvacsora szereztetési Igéjéről **1Kor 11,17–27** alapján.

„Az egyház egyedül abból él, hogy Ura és Megváltója naponta hívja és hordozza, vigasztalja és vezeti”
(Düsseldorfi tézisek, 1933)

EURÓPAI SZUEZ

Farkas Márta legújabb könyve – akárcsak korábbi művei – nem tematikus történet-kutatásokra, szakmai elemzésekre épül, hanem a történeti háttérrel jól ismerve, az emberek hétköznapi élethelyzetét vizsgálva fogalmazza meg mondanivalóját. Őt az ember érdekli a maga hitével vagy éppen hitetlenségével, kiállásával, a kényszerű vagy alantas ambiciózus alkalmazkodásával, a történelmi szituációkra adott válaszaival, mert a szerzőnek ez a történet, s ez *mindannyiunk* története. És itt a mindannyiunk egy népet, egy nemzetet jelent a maga dicsőségével vagy éppen dicstelen torzulásaival.

Aki Farkas Márta most megjelent könyve előtt a *Csak egy élet* című regényét is olvasta, kicsit úgy érzi magát, mint aki a történelmet annak „uraként” nézi, hiszen már rendelkezik azzal a tudással, amellyel a *Napóra éjjel* kulcsszereplői, Cilus és gyermekei, Isti és Évi, nem rendelkeznek, és a valóságot nem is tudják meg soha. Voltaképpen Lilla mama elvesztése a két regény konkrét kapcsolódási pontja, vagyis a korábbi regényben bekövetkezett erőszakos Kossuth téri halála, és annak nem ismerete, s a belőle származó aggodó, lélekből felszakadó archaikus dallam, fájdalmas gajdolás adja meg az újabb családregény történeti iniciálóját. Lilla mama eltűnésének oka a család számára örökre rejtély marad. Ám az is lehet, hogy a regényben éppen azért nincs halála a hivatal által kimondva, hogy az író ezzel is jelezze a múlt eltörölhetetlenségét, elpusztíthatatlanságát, s a nagymama a különböző élethelyzetekben a több mint vallásos polgári szemlélete által halála után is meghatározó, útmutató háttérszereplővé válhasson egy olyan világban, ahol minden a hagyományos keresztény értékek és evidenciák ellen irányul.

Ahogy „a szovjet tankok kidugták a csőruket az Alagútból, és szívdermesztő dörejével felfelé indultak a Mészáros utcán és az Attila úton” – olvashatjuk –, az egyszerre valóság és szimbólum. Valóság, mert mindannyiunk által ismert történelmi tény, másfelől, az *Alagútból*, a föld mélyéből feltörő sötét hatalmak képét jeleníti meg. És nem marad más, mint a háborús időkből jól ismert pinceóvóhely, a maga félhomályával és bizonytalanságával.

A szovjet csapatok megjelenése fordulópontot jelent. A forradalom győzelmének esélye szertefoszlik, s a megtorlások kíméletlen időszaka az újbóli megszállással kezdetét veszi. Ezt a fordulatot fejezi ki a házmester viselkedésének megváltozása, aki a forradalom idején meghunyászkodott, ám amint a kommunista terror visszatért, kimutatta valódi, elvtársi természetét. Így lehetünk tanúi a történelmi váltás hétköznapi leképeződésének.

A regényt olvasva könnyen ráfoghatjuk: családregény. De több annál. Sőt. Lehet-e hagyományos értelemben családregénynek nevezni azt, ami nem csupán egy család fordulatot, izgalmas életéről szól, ellenkezőleg, sokkal inkább a családon keresztül bemutatott társadalmi állapotokról, a mindent átható nyílt diktatúra korlátlan visszaéléseiről? S még azt is feltételezhetjük, hogy a család történetének megírása csak ürügy volt, hogy leleplezze és kibeszélje magából az elviselhetetlent, hogy az egykori tehetetlenségre legyen gyógyír, s az irodalom eszközével, annak erejével elégtételt vegyen.

A történelem többszörösen is sújtja a családot. Cilus a háborúban elveszítette férjét, és most itt van az elbukott forradalom: az éhezés, a szűkös társbérleti lakás, állástalanság, teljes egzisztenciális kiszolgáltatottság. Ám a sors – vagy a gondviselés? – Péterffy személyében túlélési lehetőséget adott – megkéri Cilus kezét –, és a gyermekeiért mindenre képes anya, vagy nem is ő, a már-már személytelen anyai ösztön érdekből meghozza a döntést, megadja magát. Úgy tűnik, hogy a lét szintjén a dolgok rendeződtek, de a hatalom újabb és újabb eszközöket vet be, csak hogy regnálását fönntartsa és a teljes emberi életteret uralhassa.

Az évek telnek, Isti életében eljön a pályaválasztás. Ő okos, megfontolt. Mindenki megrökönyödésére a teológiát választja, bár tisztában van azzal, hogy döntésével osztályidegenné válik. Ám Lilla mama egy-egy megnyilvánulása nagy hatást gyakorolt rá, és a Szentírást mindennél fontosabbnak tartja. A történet azonban különös fordulatot vesz. Egyik teológustársa találkozára hívja, s mint kiderül, rendszer elleni szervezkedésbe akarják bevonni. Nemet mond. Lát szöveg a történet ezzel le van zárva. Azonban téved. A mindenütt jelen lévő hatalom újra közbelép. Megfigyelés, megfélemlítés, követés, vallatás. Isti rezignáltságát, vívódását tetézi Enéh, a vonzó teológus lány megjelenése, aki iránt szerelemre lobban. De minden tragédiába fordul, és nem marad más, mint az imádság és a remény, hogy Isten még az örökkévalónak érzett birodalmonál is hatalmasabb.

A könyvet olvasva átélhetjük a sokak számára máig meghatározó, tetest-lelket megnyomorító, amorf korszakot. Farkas Márta nem historikus kortörténetet írt, hanem egy család életén keresztül az adott kor kortörténetét írta meg. Az európai Szuét, a totális ideológiai hazugságaival. Ám egy napórát is rajzolt elénk, hogy lássuk a pontos időt.

Apostagi Zoltán

Az **Együttműködési Tanács** fényképén a következő testvéreket láthatjuk:

Hátsó sor, balról jobbra:

- dr. Tóth János elnökségi tag, a Missziói és Presbiterképzési Bizottság elnöke,
- Bor Imre elnök,
- dr. Viczián Miklós alelnök.

Középső sor, balról jobbra:

- Gyurkó Miklós, a Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség elnöke,
- Tóth András, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke,
- Pályi József, az Erdélyi Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnöke.

Első sor, balról jobbra:

- D. Szabó Dániel nemzetközi tanácsadó,
- Mészáros János, a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetségének elnökségi tagja.

ROVATVEZETŐ: DR. SZABÓ ZSOLT

Mai presbiterek

KUDARCOKON ÁT A GYŐZELEM FELÉ

1985-ben születtem Szatmárnémetiben a családnak második gyermekeként. Egy 5 évvel idősebb nővérem van. Szüleim becsületes munkával keresték meg a kenyeret. Édesapám egy ivó- és szennyvízhálózat kezelő cégnél dolgozott tervezőként, és a postánál mint járatkísérő ment nyugdíjba. Édesanyám sokáig egy csokoládégyárban dolgozott, és dajkaként nyugdíjazták. A rendszerváltás idején jónak látták, hogy Magyarországra költözzünk. Úgy gondolom, átlagos gyermekkorom volt. Szerető szülők és egy jó testvér közegében. Hálás vagyok az Úrnak, hogy egy egészséges családképben nevelkedhettem. Persze voltak veszekedések, viszályok is, de Isten kegyelméből minden nehézség ellenére egyben maradt a család, és átvészeltük ezeket a viharokat.

Édesapám katolikus, de minket édesanyám felekezete szerint reformátusnak kereszteltek. Gyülekezetbe is együtt járt a család, mindig a református templomba. Ahogy visszaemlékszem konfirmálásomra, egy szép emlék jut eszembe, de akkor még nem volt kitartó elhatározásom, hogy Jézus Krisztust kövessem. Sokat hallottam róla, de nem ismertem őt. Nem éreztem szükségességét annak, ami nélkül ma már nem szeretnék máshogy magamra tekinteni, hogy fogom az ő kezét és ő szorosan tart engem.

A fiatal évek szép csendesen teltek. Az egyetemista évek kicsit hangosabban. Néha még akkoriban is megfordultam a templomban Istent keresve, de Krisztus személyével valahogy nem tudtam mit kezdeni. Amikor éreztem, hogy rosszat tettem, a mennyei Atyámmal próbáltam rendezni a dolgomat és segítséget is tőle kértem és vártam. Bár akkor még nem voltam az övé testestől-lelkestől, mégis sokszor megsegített. Igaz az Ige, hogy ő már akkor szeretett bennünket, amikor még ellenségei voltunk, és hogy ad esőt a jóknak és gonoszoknak egyaránt. Hiányérzetem volt, mind a bűneim kiegyenlítésének kérdésében, mind Istennel való kapcsolatom terén. Sajnos nem az istenképem hibáit, annak hiányosságát láttam. Ezt a hiányt betudtam annak, hogy nem volt még párom. A szerelmek mindig csak platóiak voltak. Ma már tudom, az Úr csak igyekezett megóvni minden csalódástól, de én konok és keményfejű voltam.

Ez a terület lett az életemnek, a világomnak, vagyis a világius létemnek az a zsákutcája, aminek a végén ott várt az Úr! Mindent szép lassan átadtam neki, csak ezt az egy területet akartam kizárólagosan magaménak tudni. Ebből olyan kudarcok születtek, hogy első jegyességemnek egy gyermek születése vetett véget, aki, mint utólag kiderült, nem az enyém volt. A másodikban pedig csak „szimplán” mindketten vergődöttünk, mint a partaravetett hal. Én ezt nem akartam őszintén bevallani sem magamnak, se másnak. Egyedül az Úrnak panaszkodtam nyíltan, hogy miért kell ez így legyen?! A másik fél bontott végül jegyességet. A szívem mélyén megkönnyebbülve, de mégis kicsit bele halva záródtott le az a kapcsolat is. Nem értettem semmit, csak a kudarcaimat láttam és fájt! Nagyon fájt! Senki sem tudott rajtam segíteni, és az Urat sem értettem, miért engedi ezt, és miért nem segít. De rá kellett ébrednem, hogy mert csak a saját eszem,

szívem kívánságának megadásához kértem segítséget. Ahhoz, hogy az én akaratom teljesítését támogassa, és adjon meg hozzá minden mennyei erőt. De bűnös dolgokat nem támogat az Úr.

Ez 2015 húsvétján volt. Akkor értettem meg igazán, mennyire is fáj az őneki, mikor mi a vélt jót, de valójában a szerinte való rosszat, azaz bűnt cselekszünk. Mennyire fájt ez Krisztusnak, hogy nem láttam, számomra Ő kivé akar válni! Bocsánatot kértem Tőle, és bocsánatot nyertem minden bűnömre! Dicsőség legyen Neki ezért, mert Ő valóban meg is adta. Egyedül Ő adhatja meg mindenkinek. Ezért fontos az Ő személye!

Átadtam Neki az életemet és már így megbékéltetve az én szerető Atyámmal, kértem el tőle az igazit. Igazi áldások, csodák sorozata történt az óta velem. Nemsokára meg is ismerkedhettem a feleségemmel. Utóbb kiderült, hogy már korábban is láthattuk egymást, és kijelentést is kapott, hogy én leszek a férje, de akkor még éveket kellett várnia rám.

Azóta ajándékba kaptunk három egészséges gyermeket. Megtérve az Úrhoz, a vele való kapcsolat a legfontosabb. Kimondhatatlan öröm, mikor befogad az Isten és betekintést enged a mennybéli dolgokba. A hétköznapiakban várva az Ő visszajöttét, munkára is hív. Odaenged az Ő munkájába, amit nem kell egyedül végezni, hiszen megtapasztalhatóan velünk van minden napon az Ő ígérete szerint. Meggyőződés, nem is érdemes másként tenni ezt. Csodaként élttem meg, amikor a munkahelyemen (földhivatal) reggeli áhítatokat szervezhettünk egyik kollégánommal. A szívemben hordoztam ennek gondolatát, az Úr elé vittem. A gyermekeim születése kapcsán tehettem bizonyosságot Isten csodálatos volta és a vele való kapcsolat felől a munkahelyi vezetőmnek, és a végén ő hozta fel, hogy jó volna reggeli áhítatot tartani. Nem érnek véget az ő csodái, minden dolgunkat a kezében tartja, áldásaival segít, vezet.

Feleségemmel igyekszünk az Ő dicsőségére nevelni gyermekeinket, és az Ő szava szerint élni az életünket. Immár teljes családként járunk a Nyíregyháza-városi Református Gyülekezetbe, ahol 2017 őszén presbiterré választott a gyülekezet. A közösségünk szolgáltatára is sok lehetőség van. Én a gyülekezet audio-vizuális megjelenítéséért felelős csoport tagjaként látok el feladatokat. Ez a csapat felelős a helyszíni hangosításért és kivetítésért. Mi vagyunk, akik által nyomon követhetőek interneten keresztül az istentiszteletek és egyéb alkalmaink is. Mindezt online és visszanezhető formában is megtehetik a hívek.

A nehézségek és próbák idején is Krisztus az egyetlen biztos pont. Ha elbukom is és vétkezem embertársaimmal és vele szemben, akkor is újra vár, hogy rendezzük a dolgot. Nem küld el. Ezért szeretnék mindig úgy visszatekinteni magamra, hogy én fogom az Ő kezét és el nem eresztém. Ő pedig megtart. Mert „ha hűtlenek vagyunk, ő hű marad, mert önmagát meg nem tagadhatja” (2Tim 2,13).

Szász Győző
presbiter
Nyíregyháza-városi
Református
Gyülekezet

MÁR NYOMDAKÉSZ AZ ÚJ REFORMÁTUS ÉNEKESKÖNYV

Szeptember folyamán érkezik a nyomdából új énekeskönyvünk első kiadása, de annak nyomdai formája a reformatus.hu/Egyházunk/Egyházzene útvonalon már hónapok óta elérhető.

Természetes emberi tulajdonságunk egyrészt, hogy ragaszkodunk megszokott dolgokhoz, tárgyakhoz, szokásokhoz, másrészt azonban az is, hogy az új nemzedékek újat várnak.

Miközben tudjuk, hogy az Ige üzenete örökérvényű, korunkban minden egyre gyorsabban változik. Ebből következően sokan sokféle várakozással veszik majd kézbe az új gyűjteményt: van, aki teljesen új tartalmú, az eddigtől eltérő gyűjteményt szeretne kézbe venni, mások az értékek megmaradását féltve inkább azt kívánják, hogy maradjon minden változatlan.

Az új énekeskönyv mindkét elvárásnak igyekszik eleget tenni. Énekeink 90 %-a megmarad, de több mint kétszáz új énekkel bővül a gyűjtemény. Megváltozott azonban az énekeskönyv beosztása annak érdekében, hogy minden könnyebben megtalálható legyen. A hagyományosan első részt – a zsoltárokat – az istentiszteletre szánt kezdő, fő- és záróénekek követik, majd „Hitünk alapjai” címmel keresztlési, úrvacsorai és más fontos énekek következnek, míg az „Egyházi év” fejezet végigkísér bennünket

szinte az egész éven. Az énekeskönyv harmadik nagy része, a „Bibliaköri énekek” öt fejezetben, jelentős részben már ismerős, de a „hivatalos” énekeskönyvben most először megtalálható énekeket is tartalmaz.

Nem hiányzik az új énekeskönyvből nemzeti imádságunk, valamint a „Szózat” és a „Magyar ének” sem.

Aki tehát új énekeket vár, megtalálja azokat a bibliaköri, de az ünnepköri és más fejezetekben is. Aki a régies szövegek megújulását várja, különösen a kevésbé ismert zsoltárok, valamint a reformáció kori énekeknel találja meg azokat. Aki a „fekete” szín megváltozását várja, válogathat a kü-

lönböző színű, de mértéktartó mintájú borítók között, de a belső tartalom tipográfia-jában is jelentős a változás: minden éneknél szerepel annak dallama, így e miatt soha nem kell oda-vissza lapozni.

Milyen újdonságot találhatunk még az új énekeskönyvben? Az áttekinthető oldal-tervezés miatt fennmaradt üres helyeken az adott énekhez illő bibliai igéket, imádságo-kat, káté-részleteket, de találunk istentiszteleti rendtartást, külön fejezetben különböző alkalmakra készült imádságokat, rövid információkat az énekek szerzőiről, idegen eredetű énekek eredeti kezdősorait.

Az első kiadás természetesen még közel sem lesz elég arra, hogy mindenkinek saját példánya legyen. Első lépésben azt próbáljuk megvalósítani, hogy minden gyüleke-zetbe eljusson egy-egy mutatványpéldány, a használatba vételt pedig önálló weboldal – www.enekeskonyv.reformatus.hu –, valamint mobiltelefonos applikáció is segíteni fogja.

Talán a legfontosabb információ: a régi és új számozás közötti egybevetést a könyv-be behelyezhető pótlap segíti.

Az új református énekeskönyv az „Áldás” című fejezettel zárul, melynek első éneke talán mindenki előtt ismerős: „Igéd-del áldj meg bennünket, Urunk!”

Dr. Bódiss Tamás

A SZENTÍRÁS: AZ ÚJ ÉLET FORRÁSA

Jézus Krisztust csak új életben lehet követni. Mennyei hatalma és ereje csak új életben valósulhat meg. Ígéretei is csak a megújult élethez kapcsolódnak.

Jézus Krisztus mennyei távlata oly hatalmas, hogy bele sem férhet a bűn által megrontott, szakadozott, régi életbe. Méltán szól Jézus arról, hogy újonnan kell születnünk, ha Isten országának részesei akarunk lenni (Jn 3,3-5).

Erről szól Pál apostol figyelmeztetése a római levélben, hogy akik valóban közösséget vállalnak Krisztussal, azoknak új életben kell járniuk. Krisztusban van „új teremtés”, és ebben az életben a „régiek elmúltak, íme újjá lett minden” (2 Kor 5,17).

Önmagában a készség, az odaszánás még nem szüli újjá az életet. Ezt csupán

Isten Szentlelke, kegyelme és szeretete végzheti el, és végzi is el bennünk. A készség és odaszánás mellett az engedelmesség csak lehetőséget nyújt Isten Szentlelke számára, hogy áldott, újjáteremtő munkája végbe is menjen életünkben.

A keresztyén embernek mindig szüksége van éberségre, a Szentlélekkel való áldott közösségre, hogy mindvégig tisztán állhasson meg a világban.

A Szentírás bőséges forrás az új életre. Bölcsen vezet és tanít, „hasznos a tanításra, feddésre, a megjobbulásra, az igazságban való nevelésre”. Azt akarja, hogy „tökéletes legyen az Isten embere, minden jó cselekedetre felkészített” (2Tim 3,16-17).

Bányai László

„A reformációnapi istentiszteletnek és a hívek, presbiterek lelki hódolásának egyetlen kritériuma: ezen a napon is a tiszta evangéliumot kell hirdetni. A reformációi igehirdetésnek a középpontjában nem állhatnak a reformátorok, hanem csakis Istenünk nagyságos tettei, amelyekről maguk a reformátorok is bizonyosságot tettek”.

(Heinrich Benckert)

Testvéri áldáskívánás és beszélgetés Kanizsai Pálfi János-díjasainkkal

ELHAGYVA URUNK ÁLTAL SOHA NEM VAGYUNK

Interjú Gyurkó Miklóssal, a Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség elnökével

A Magyar Református Presbiteri Szövetség kiemelkedő presbiteri, gondoki szolgálatok elismerésére alapította a Kanizsai Pálfi János-díjat. A 17. piliscsabai országos konferencián hárman vehették át: Pályi József, az Erdélyi Református Presbiteri Szövetség elnöke, Gyurkó Miklós, a Kárpátaljai Presbiteri Szövetség elnöke, dr. Judák Endre egyetemi docens, Szövetségünk Presbiterképzési Bizottságának elnöke és fáradhatatlan misziós lelkű vezetője. Mindhármuknak szívből gratulálunk és Urunk továbbsegítő kegyelmét kívánjuk életükre, szolgálatukra. Pályi József testvérünkkel a Presbiter legutóbbi számában részletes interjút közöltünk. Most a másik két kitüntetett Testvérünket kérdezzük.

Mire gondoltál, amikor eljutott Hozzád a díj odaítélésének a híre, illetve amikor azt átvetted?

– Az az igazság, hogy nagyon meglepődtem. Ezen felül viszont nagyon jól esett, mert egyfajta megbecsülést érzem annak a szolgálatnak, amit Istenünk megbízása által végezhetek Kárpátalján.

Évtizedek óta állhatsz Urunk kegyelméből presbiteri, illetve gyülekezeti munkában. Mit tartasz szolgálatod legszebb gyümölcsének, eredményének?

– Sok minden eszembe jut, de főképpen talán azok a Testvérek a legszebb gyümölcsök, akik a Presbiter Szövetség által szervezett utcamissziós alkalmakon hitre jutottak és megmaradtak az Úr Jézus követésében.

A közösség, amelyben hívő presbiterként, gondnokként, elnökként és egy időn át polgármesterként is munkálkodhattál, hogyan éli mindennapjait?

– Manapság nem egyszerű a mindennapok megélése sehol sem. Talán a mi vidékünkön, Kárpátalján egy kicsit még nehezebb. Sokszor tövisek az út, amin járunk kell. A múltunk és a jelenünk alapján népünk megtapasztalta azt, hogy megpróbálva voltunk, vagyunk és leszünk, de elhagyva Urunk által soha nem vagyunk. Így éljük mindennapjainkat.

Kárpátalja sok nehézséggel küzdött az elmúlt évtizedekben is. De az áldás is felettébb

megsokasodott Isten népének az életében. Hogyan élitek meg más felekezetekkel a testvéri kapcsolatokat?

– Nálunk református és római katolikus felekezetek vannak. Polgármesterként nagyon fontosnak tartottam a két felekezet összefogását. Sok közös alkalmat szerveztünk. Sajnos, vannak dogmatikai hangsúlyeltolódásaink, ez tény. Viszont azt vallo, hogy azokat a területeket kell erősíteni, ami összetart bennünket. Egykori püspökünk, Gulácsy Lajos bácsi szavai jutnak eszembe, aki azt mondta: „Fiúk, ne felejtsetek el, a lövészárkokban megszűnnek a felekezeti különbségek”!

Mivel buzdítanád a felelős szolgálatra fiatalabb testvéreinket, presbitereinket?

– Nagy kiváltságnak tartom, hogy Jézus Krisztus szolgálatában állhatok. Kiváltság, de egyben felelősség is. Engem mindig Urunk Igéje buzdít, és én is az Ő Igéjével szeretném buzdítani Testvéreimet: „A szolgálatkésztségben fáradhatatlanok, a lélekben buzgók legyetek: az Úrnak szolgáljatok” (Róm12,11).

(DRBL)

A GYÜMÖLCSÖT, AZ EREDMÉNYT ISTEN LÁTJA

Interjú dr. Judák Endre ny. egyetemi docenssel

Szívből gratulálok a díjhoz, ami a Magyar Református Presbiteri Szövetség testvéri elismerésének legértékesebb formája.

Mire gondoltál, amikor eljutott Hozzád a díj odaítélésnek a híre, illetve amikor azt átvetted?

– Amikor szemben álltam a sok kedves régi ismerős arccal a díj átvételekor, akkor hálával a szívemben elérzékenyültem. Eszembe jutottak konferenciái találkozásaink, telefonbeszélgetéseink, a közös szolgálatok, úgy, mint Krisztus családja és annak szolgáló csapata.

Évtizedek óta állhatsz Urunk kegyelméből presbiteri, illetve gyülekezeti munkálkodásban. Mit tartasz szolgálatod legszebb gyümölcsének, eredményének?

– Talán az Úrtól kapott szolgálatom, Szent István egyetemen az Életkérdések „C” tárgy munkálása. Több száz alkalmon hangozhatott Isten Igéje a hallgatóknak. Imádságom tárgya, hogy más egyetemeken is legyen hasonló. Valamint a különböző kiadványok szerkesztése, terjesztése, amelyek a hitélet gyakorlatát segítették, a pedagógusokat megszólították. A gyümölcsöt, az eredményt Isten látja.

Szíviügyed a pedagógusok hitének ébresztése, gondozása, illetve az egyetemen már jó ideje futó Életkérdések című kredites előadás-sorozat. Hogyan vélekedsz „ötletgazdagént” ezek hatékonyságáról?

– Jézussal a szívben tanítani, nevelni, ez minden pedagógus vágya legyen. Ez a célunk. Sajnos a pedagógusok nem kapják meg a tiszteletet, az internet félművelt kritikussá tett néhány szülőt, ami sok problémát okoz. Az iskola és templom kapcsolatának ápolása – nemcsak egyházi iskolákra gondolva – Istennek tetsző feladat. Pedagógusnap, tanévnyitó, karácsony mind-mind alkalom, amikor a pedagógusok felé kifejezhetjük hálánkat, meghívhatjuk gyülekezeteinkbe őket. Megköszönve fáradozásaikat, és Isten áldását kérhetjük életükre. Meggyőződésem, hogy szükség van a gyülekezetek támogatására az iskolák felé. Ott áldás van, ahol a tantestület befogadja a hittanokatatókat. Mennyire más, ahol imádkozni lehet egy tantestületben. Ez áldott, missziós feladat a presbiterek részére azért is, mivel a tanító többet van a gyermekkel, mint a szülő.

Mit tanácsolsz a fiatal presbitereknek?

– Visszagondolva a saját fiatalúságomra, megtérésre, szeretettel ajánlanám, hogy csatlakozzanak egy hívő közösséghez, bibliakörhöz, ahol tanácsolják őket és ahol választ kapnak kötelességeikre. Imádságban kérve, itt még

életük párját is megtalálhatják. Ilyen lelki közösségben kereshetik, megérthetik, hogy mi Isten terve az életükkel. Azt igyekezzenek betölteni, használva a talentumaikat. Ismerjék meg az őket kereső Jézust és értsék meg a kereszt értelmét a saját életük vonatkozásában. Követhető a mindennapokban a 7 pont a református kegyességben, amit a Szövetségben kidolgoztunk: személyes hit, napi csendesség, imádság, vasárnap megsejtése, bizonyosság, sáfárság, diakónia. És hallgassanak a hitben előttük járó bibliás testvérekre, kövessék példájukat. Ézsaiás 57,15; Fil 4,4-7 Igéit forgassák a szívükben. Legyen idejük a napi csendességre és vasárnap templomba menni. Amilyen szükséges a légzés, annyira életelemük legyen az imádság, az imaközösség.

(DRBL)

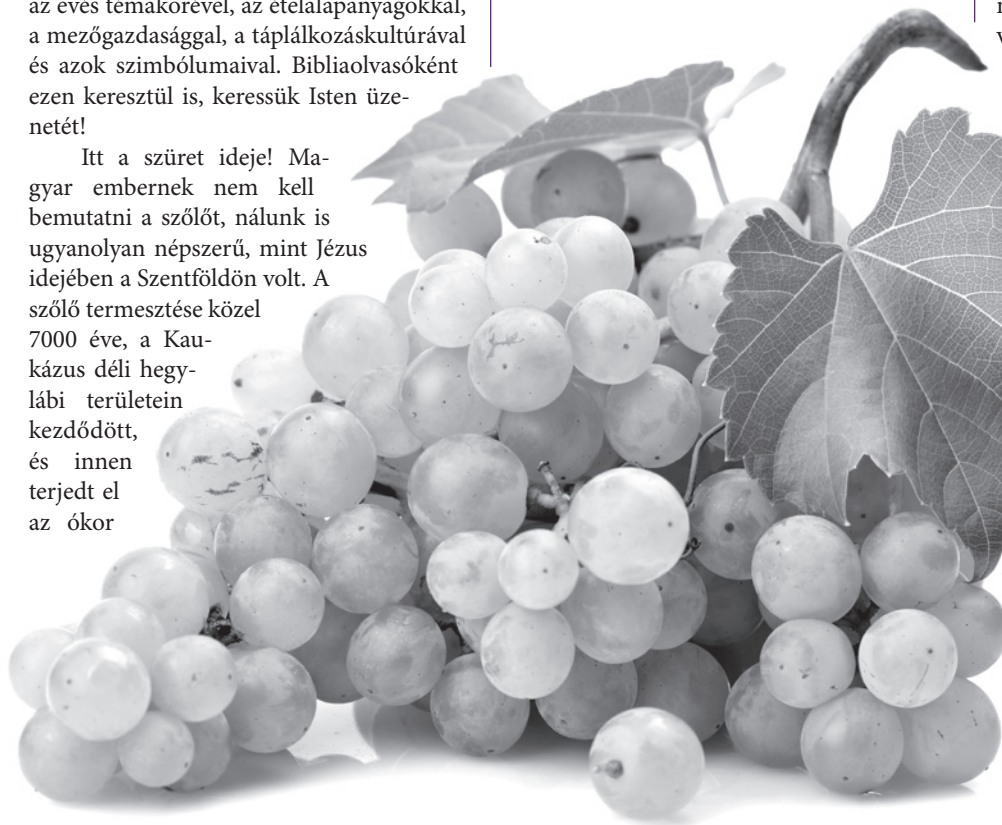
FRÁTER ERZSÉBET

A BIBLIA ÉTELEI (IV.)

SZŐLŐ ÉS BOR

A Szentírás rendkívül gazdagon foglalkozik az evés témakörével, az ételalapanyagokkal, a mezőgazdasággal, a táplálkozástudományával és azok szimbólumaival. Bibliaolvasóként ezen keresztül is, keressük Isten üzenetét!

Itt a szüret ideje! Magyar embernek nem kell bemutatni a szőlőt, nálunk is ugyanolyan népszerű, mint Jézus idejében a Szentföldön volt. A szőlő termesztése közel 7000 éve, a Kaukázus déli hegylábi területein kezdődött, és innen terjedt el az ókor

fejlett államaiban. A magas cukortartalmú, nagyon változatos alakú, színű és ízű szőlőbogyó energiadús, tápláló gyümölcs. A szőlőszem legismertebb feldolgozása ősidők óta a borkészítés. A szőlőbogyót aszalják is, a mazsolát a Biblia aszúszőlő illetve szőlőkalács néven említi.

A szőlő a Biblia leggyakoribb növénye, első említése Noé történetében olvasható. A zsidó és keresztyén tanításban a szőlő rendkívül gazdag jelképes tartalmat hordoz. A munkai igényes és lassan termőre forduló szőlőt csak letelepedett emberek tudták művelni, így a szőlő a függéssel és az olajbogyóval együtt a bőség és a jólét, az áldás és az élet jelképe.

Az Ószövetségben a szőlőt Izrael jelképezi.

„Egy szőlőtőt hoztál el Egyiptomból. Népeket üztél el, ezt meg elültetted” (Zsolt 80,9).

Jézus egy nagyon fontos hasonlata kapcsolódik ehhez az ószövetségi metaforához:

„Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők: aki énbennem marad, és én őbenne, az terem sok gyümölcsöt, mert nélkülem semmit sem tudtok cselekedni.” (János 15,5)

Akkor is, ma is könnyen érthető a hasonlat. Isten a gazda, Jézus a szőlőtő, mi vagyunk a szőlővesszők, és a mi életünk hozzá kapcsolódva, általa teremhet csak gyümölcsöt.

A szüret a vígasság jegyében folyt már azokban az időkben is. A szőlőt lábbal préselték ki. A must egy kőmedencében gyűlt össze. A bort szállítás céljából bőrtömlőkbe öntötték, és ha a forrás, vagyis a széndioxid eltávolítása még nem fejeződött be, a régi, rugalmatlanná vált tömlő szétrepedhetett, ezért nem szabadott új bort régi tömlőbe tölteni (Jób 32,18-19; Máté 9,17).

Az ókorban a jó ivóvíz és a forrásvíz nem volt mindenhol könnyen elérhető, és mivel a bor higiénikus ital, ezért mindennapi italként is nagy volt a jelentősége. Olcsóbb italnak számított a savanyú bor vagy borecet, mely nem volt más, mint vízzel hígított, sóval, mézzel, függéssel vagy más fűszerekkel ízesített megecetesedett bor (latinul posca) (Ruth 2,14). Mai ízléssel nem lehetett túl finom, de fontos kalória és C-vitamin forrás volt, kitűnően oltja a szomjúságot, ezért a római katonák és a rabszolgák mindennapi üdítőitala volt (Ján 19,30; Luk 23,37). A bor fontosságát mutatja, hogy az arany, ezüst, állatok, gabona, só és olaj mellett mindig ott szerepelt a Szentély felszerelésében (1Krán 9,29), az uralkodók kincstárában (1Krán 27,27), de nem maradt ki az adományok és a tized (2Krán 31,5), valamint a környező népek királyi ajándékainak sorából sem (Ezsd 6,9). A bor gyógyhatása is ismert volt, bo-

rogatásra, sebekre használták (Luk 10,34), mértékletesen fogyasztva pedig emésztésvitató hatásának tartották (1Tim 5,23). A túlzott alkoholfogyasztás akkoriban is problémát okozott, a Biblia sok helyen ír erről. Az első ittas ember az első szőlőművelő, maga Noé volt.

Az Újszövetségben Jézus számtalan csodatételében és tanításában szerepel a szőlőskert, az ott végzett munka és a bor is. Példabeszédekben szívesen használ szőlővel és borral kapcsolatos képeket (munkásokat fel fogadó szőlősgazda: Máté 20,1-16; gonosz szőlőmunkások példázata: Máté 21,33-44). Krisztus első csodatétele is a borhoz kötődik, amikor a kánai menyegzőn a vizet borra változtatja.

Jézus a kereszthalála előtti estén, a tanítványaival elköltött utolsó vacsoráján két növényi terméket, a gabonából sült kenyeret és a szőlőből készült bort egészen különleges rangra emelt. Az este során ugyanis úgy rendelkezett, hogy tanítványai, majd követői úrvacsorával emlékezzenek áldozatára, míg el nem jön ismét. A megtört kenyér Jézus áldozatul adott testére, a kiöntött bor Jézus értünk kiontott vérére mutat. Krisztus az Igéje és Szentleke által van jelen az úrvacsorakor, és a Vele való szeretetkapcsolatunk látható jegyei, isteni pecsétje a kenyér és a bor.

Fráter Erzsébet

PRESBITERI SZOLGÁLAT, KÉPZÉS HATÁRON TÚL

KAPCSOLAT ÉS GYÜMÖLCSTERMÉS

Tisztújító közgyűlés a Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetségben

A Kárpátaljai Református Presbiteri Szövetség három egyházmegyéjében (Ung, Bereg, Máramaros-Ugocsa) a közelmúltban megtörtént a tisztújítás. A gáti református templomban megtartott fórumon ismét Gyurkó Miklósnak szavaztak bizalmat.

Az alkalom Szilágyi Károly helyi lelkész igehirdetésével vette kezdetét. Aki arra a látólag paradox helyzetre hívta fel a jelenlévők figyelmét, hogy míg a presbitereket azért választják, hogy a lelkéssel együtt vezesse a nyáját, addig a gyülekezet azt várja el tőlük, hogy dolgozzanak a gyülekezetért, munkájukkal szolgáljanak. De a Szentírás is erre szólít fel mindenkit: „Aki első akar lenni közöttetek, az legyen mindenki rabszolgája” (Mk 10, 44). Ezt tette maga Jézus is: „...az Emberfia sem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életét adja váltságul sokakért” (Mk 10, 45). Ahogy a filippi levélben olvassuk: „... ő Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlóvá lett, és magatartásában is embernek bizonyult; megalázta magát, és engedelmeskedett mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig” (Fil 6–8). Azzal, hogy Isten feladatot bízott rád – előrébb léptetett, elhívott téged, kiválasztott, hogy övé legyél. Ennek tudatában kell végezni a szolgálatot, mondta a lelkész.

A továbbiakban a gyülekezet közgyűléssé alakult, melyen titkos szavazással ismét Gyurkó Miklósnak szavaztak bizalmat. A levezető elnök, Nagy Béla, a Kárpátaljai Református Egyház főgondnoka Igével köszöntötte a résztvevőket: „Vigyázzatok, álljatok meg a hitben, legyetek férfiak, legyetek erősek! Minden dolgotok szeretetben menjen végbe!” (1Kor 16, 13–14). A presbiternek világítani kell, a lelkész segítője kell legyen, mert csak együtt, összefogással és szeretetben lehet Isten országát építeni – mondta.

Gyurkó Miklós székfoglalójában két fontos dolgot emelt ki a célok közül: kapcsolat és gyümölcstermés. Kapcsolat elsősorban Istennel. De fontossá vált újraépíteni az emberi kapcsolatokat is, hisz az elmúlt másfél év igencsak megpróbálta tönkre tenni az Istennel és embertársainkkal való kapcsolatokat is. Ha Jézussal helyreáll a kapcsolatunk – bár ezt a korszellem igencsak próbálja megakadályozni –, akkor tudunk együtt haladni a cél felé. Jó gyümölcsöt is úgy tudunk teremni, hisz a gyümölcstermés nem emberi teljesítmény, hanem a Jézussal való kapcsolatunk eredménye. Az elnök a presbiter feladatai

közül kiemelte a hitre vezetést, és a hitben járók megerősítését. Tehetünk bármi jót, ha nincs hitünk, nem érünk célba.

Hasonló gondolatokat fogalmazott meg záró igei szolgálatában Kacsó Géza bátyúi lelkész is, aki a 1Kir 8,1–11 alapján arra hívta fel a figyelmet, hogy mit sem ér a legszebben felépített, feldíszített templom, ha abban nem lakik az Isten. Az Úr dicsősége kell betöltse az Úr házát. És nem csupán a kőből épültet, de a hús-vér templomot is. Mert ha a szívem mélyén nincs Isten, hiábavaló minden igyekezetem. Töltse be Isten dicsősége mindannyiunk szívét, hogy a környezetünkben élők azt érezzék: jó mellettem állni. Isten rajtunk keresztül másokat is meg tud változtatni – zárta gondolatait az igehirdető.

Az alkalmat – melyen megköszönték a Máramaros-Ugocsa Egyházmegye Presbiteri Szövetsége leköszönt elnökének eddigi szolgálatát is – a Mezőváriból érkezett Kovács család szívhez-lelékhez szóló csodálatos, embert bátorító, Istent dicsőítő énekei tették igazán fel-emelővé.

Marton Erzsébet

„SZÁMADÁSSAL ISTENNEK TARTOZOM” (KÁLVIN JÁNOS)

Nyári presbiterképzés Nagyváradon

A reformáció és az újkori egyház volt a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége nyári presbiterképzésének központi témája, amit a nagyvárad-újvárosi református templomban tartottak július 10-én.

Vinczéné Pálfi Judit egyházkerületi missziói, diakóniai előadótanácsos nyitó áhítatában Lukács 9,12-17 verseit

magyarázta. Kiemelte, hogy az ember egy örökmozgó lény, aki elindul valahová, keres valamit, és életének mindig van valami célja. Mi magunk, presbiterek is eljöttünk tanulni, Isten közelében lenni, aki segít bennünket, célja van velünk és öröközik felettünk.

Tóth András szövetségi elnök ApCsel 20,28 versével köszöntötte a tanulni vágyó presbitereket. A felolvasott bibliai Ige került a kerületi presbiteri szövetség zászlajára, amit be is mutatott a kivetítőn.

Dr. Papp György, a Kolozsvári Protestáns Teológia adjunktusa előadásában beszélt a reformáció keletkezésének előzményeiről, az emberek elégedetlenségéről a római egyházzal szemben, majd részletesen bemutatta a protestáns egyházak két reformátorának életét, munkásságát. A reformáció nem emberi mű, hanem Isten

Szentlelkének munkája, Aki a megromlott egyház „fojtó levegőjét elfújta”, a sötétségben tartott lelkeket felszabadította, és a nyáját az evangélium tiszta forrásához visszavezette. Az Úr erre a feladatra és szolgálatra Luther Mártont választotta. Wittenbergben sokat dolgozik, ír. Írásait Bazelben kinyomtatják, és tanításai terjednek. A pápa kiadja Exurge Domine című kiátkozó bulláját, amit Luther elégetett barátai előtt. Wormsban a birodalmi gyűlés előtt kijelentette:

KÁRPÁTALJA - KIRÁLYHÁGÓMELLÉK

LAKATOS NELLA

„PRESBITEREKET ÁLLÍTS SZOLGÁLATBA, AHOGY MEGHAGYTAM NEKED!”

Csendesnap Vámfaluban (Tit 1,5b)

Pál apostol Tituszhoz intézett intelmével szólította és hívta meg Csendes Presbiteri Napra a Nagybányai Református Egyházmegye Presbiteri Szövetsége presbiterterestevéit, lelkipásztorait augusztus 14-én Vámfalu egyházközség templomába.

Isten Igéjét Balla Gábor lelkipásztor hirdette. Kiemelte, hogy a presbiterek választásának, a presbitériumok működésének bibliai alapja van, nem újkeletű dolog a presbiterválasztás, a presbitériumok létezése, hiszen Pál apostol volt az, aki felhívta a pogányból keresztyénné lett Titusz munkatársának figyelmét erre a fontos szolgálatra. A presbiter szívére van helyezve a haladás és a megmaradás, e kettő együtt kell jelen legyen a szolgálatunkban. A megválasztott presbitériumoknak legyen lelki erejük, gyakorlati érzékük, hogy megoldásokat találjanak a felvetődő problémákra, és mindig a Szentírás tanításait kövessék.

Lakatos Nella egyházmegyei szövetségi elnök köszöntő szavaiban felhívta a jelenlevők figyelmét a presbiterválasztások fontosságára. Nem mindegy, ki kerül az egyházközségek élére, mert a presbitériumok működése rányomja bélyegét az egyházközségek életére. Ez a tisztség áldozatvállalást igényel, a szolgálatok kiterjednek a templomon kívülre is. Egyházmegyénk gondnoka, Vicsai János előadásában feleletet kaptunk a presbiterek szolgálatára, feladataira, kötelezettségeire vonatkozóan. Előadásának címe: *Az áldozatvállaló presbiter* volt.

Az előadó három kérdést vetett fel és válaszolt meg:

1. Ki presbiter és hogyan lesz hívó egyháztagból presbiter?
2. A a presbiteri szolgálat mit jelent?
3. Ki az áldozatvállaló presbiter?

Mindhárom kérdésre bibliai Igékkel, példákkal alátámasztva kaptunk választ. Előadás után kiscsoportos beszélgetésekre került sor. A beszélgetések témái kapcsolódtak az elhangzott előadáshoz, az előttünk álló választásokhoz, azok fontosságára és a presbiteri tisztség feladatainak megértésére irányultak, így:

1. Milyen legyen és milyen ne legyen a presbiter?
2. Mit jelent számomra a presbiteri tisztség, mi a szépsége ennek a tisztségnek?
3. Mit tartunk fontosnak a presbiteri munkában?
4. Mit jelent „Viseljétek gondot a nyájra”? Mi a presbiter szolgálata a gyülekezetben?
5. Mit tanít a Biblia a presbiteri tisztségről? Mi a keresztyén küldetés lényege ma?

Bármiféle szolgálatunk csak akkor lehet hatásos, ha mi magunk

élünk az evangéliummal, és Krisztust hordozó emberek vagyunk. A presbiteriség nem társadalmi tisztség, ez csak Isten elhívott gyermekeinek való, és ennek legyen tudatában jelölésnél és szavazásnál egyaránt – hívta fel a jelenlevők figyelmét az elnökasszony.

A találkozón Haán Ágnes presbiter felolvasta Füle Lajos: *Presbiter* című versét. Imaként és a sikeres választásokért könyörögve elhangzott Pecnyik Pál Presbiterválasztás című verse.

Magunkkal vittük 1Péter 5,1-3 verseinek szavait: „...legeltessétek Isten közöttetek levő nyáját, ne kényszerből, hanem önként, ne nyereszkedésből, hanem készségesen... úgy mint akik példaképei a nyájnak.”

Isten áldása legyen egyházmegyénk minden régi és új presbiterén!

„Ha nem győznek meg Szentírásbeli bizonyosságokkal... úgy lelkiismeretem az Ige foglya, ennél fogva nem tudok és nem akarok semmit visszavonni. Itt állok és nem tehetek másképp”. Luther Márton a protestáns reformáció szellemi atyja volt, megszervezi az evangélium szerint az egyházat, énekszerző is.

A reformáció tüze más országokban is fellobbant, ezek között a svájci reformáció volt a legjelentősebb. A reformáció szent ügyének új lendületet adott Kálvin János, aki tiszta evangéliumi látásával, törhetetlen akaraterejével és óriási bátorságával küzd a szent ügyért.

Kálvin megírja és kiadja az *Institutio Religionis Christianaet* (A keresztyén vallás rendszere) című munkáját, amely rendszerezett hitvallást tartalmaz az igazi keresztyén hit mellett. Ezzel a munkájával Európa szerte ismertté vált. Jár Rómában, majd Genfbe kerül, ahol a gyülekezet szervezéséhez kezdett, naponta tartott istentiszteletet, az általa alapított főiskolán is tanít. A genfi tanács eltiltotta a prédikálástól, mert a Szentírásra hivatkozva megtagadta, hogy az úrvacsorát ne kenyérrel, hanem ostyával osszák. Strassburgba megy, megismerkedik Melanchton Fülöppel, Luther „jobb kezével”, akivel nagyon sok kérdésben egyetértettek, kivéve az úrvacsora kérdését.

Lutherrel soha nem találkozott, de az nagyra becsülte Kálvint és Isten „kiváló apostolának” nevezte. A genfi tanács visszahívta, ahol 168 cikkelyből álló *Egyházi Rendtartások* címmel szabályzatot fogadtat el, amelyben részletesen rendelkezik a lelkészek, tanítók, vének (presbiterek), diakónusok munkaköréről. Genfi Akadémiáján diákjai kedvelik, angol, skót, holland, cseh, lengyel reformátorok kéri tanácsait. Súlyos betegségét türelemmel, lelki nyugalommal viselte. 54 éves korában halt meg. Kívánsága szerint minden gyászbeszéd nélkül, egyszerű imával jeltelen sírba temették el. Kálvin János építette ki a legtisztább teológiai rendszerré a reformáció tanításait, amit megvalósított a gyakorlati életben is. A francia származású svájci reformátor tudós a „kálvinizmus” névadója. Jelmondata: „Szívemet égő áldozatul neked adom, Uram”, ami a hűséges presbiteri szolgálat ösztönző példája.

A képzést a helyi lelkipásztor, Herdean Gyöngyi imával és áldással zárta.

A résztvevő 60 presbiter Isten kegyelméből ismeretekkel meg gazdagodva, lelkileg feltöltődve térhetett haza.

Lakatos Nella
kerületi jegyző, Nagyvárad

MIT TEHETÜNK MA A JÖVŐÉRT?

PRESBITEREK, GYÜLEKEZETEK A TEREMTETT VILÁGHOZ FÜZŐDŐ MAGATARTÁSUNK REFORMÁCIÓJÁÉRT

Mit tehetünk a jövőért? Sokkal többet, mint olykor gondoljuk. E sorokat Isten Lelke akkor fogalmaztatja meg, amikor reformációi hálaadásra készülünk. Ő adja elénk azt a manifesztumot, amit 2016-ban a görög Voloszbán fogalmaztak meg a világ minden részéből egybesereglett atyák a teremtett világhoz kapcsolódó emberi magatartásmódok reformációjának, a környezetpusztítóból a környezetmegtartó felé változó gondolkodás, viselkedés szükségességéről, gyülekezeti szintig érő változásokról. Ez a jövőért készült irat jalkiáltás és cselekvési program egyben. Benne részletes lelki és cselekvési útmutatás olvasható önmagunk reformációjáról az **Istentől teremtett világhoz** fűződő kapcsolatunkban a keresztyén bűnbánat, megtérés, jóvátétel összefüggéseiről. Hiszen a creatio (a teremtett világ szava a Bibliában, görögül eposiészén, héberül báráh – alkotta, azaz a természet Isten alkotása) századokon és napjainkban érő súlyos **bántalmazások** gyógyításáról is, illetve csökkentéséről is kell gondolkodjunk. Minden keresztyén öko-törekvésnek a mélyén ez van. Akár gyülekezeti presbiterképzés, ifi-alkalom, bibliaóra, témafoglalkozás keretében elindulhat a **teremtett világ iránti érzékenyítés**. Tudatosítása annak, mi mindent tehetünk. Szemben a Diabolos cinizmusával: semmit sem tettek.

Teremtéshullám a Biblián keresztül. Érdemes úgy kézbe vennünk a Szentírást, hogy tudatosan kikeressük, átgondoljuk, feldolgozzuk, megbeszéljük gazdag üzenet tárárt a teremtett világról. Az első oldaltól, ahol alkotására kimondja Isten: ez jó (1Móz 1,10 – héberül tóv, görögül kalon, latinul bonum). A görög változat érdekessége: egyszerre jelent jót és szépet. Amit Isten alkotott, javunkra szolgál és szépérzékünket is táplálja. A Kertben ültetett az Úr mindenféle fát, szemre kívánatosat és eledelre jót (1Móz 2,9). Aztán az özvív után Isten minden élőlényvel **szövetséget** kötött (1Móz 9,17 – bászár – szarkosz – omnem carnem). Sorjáznak a szebbnél-szebb zsol-tárok, melyekben énekel a teremtett világ Teremtőjének, tapsolnak a mező fái örömben (Ézs 55,12). Megváltó Urunknak kifejezetten szeme volt az atyai teremtett világra: a verebecskéről, a lili-

omokról, a hollókról, a rókákról, a fákról, az aratásra fehérülő mezőkről vette a példázatok képeit. És a fenséges záróakkord! Az élet fája a mennyei Jeruzsálemben, amelynek levelei a népek gyógyulására szolgálnak (Jel 22,2). Nagyon hasznos *beltéri bibliatanulmányokba* kezdeni, erre hirdetett gyülekezeti alkalmakon sorra venni a teremtés nagyszerűségéről, szépségéről szóló üzeneteket. Aztán *kültérileg is*, a természetben végzett bibliatáboros, fakultatív kirándulóprogramok keretében kipróbálni a tanulatkat. A természetért Istent dicséző énekeket, zsoltsárokat megszólaltatni áhítatban.

„**Isten-lesen**”. Gyönyörűséges hallgatni, önmagunkat lehalkítva, a teremtett világ hangjait, azt a sajátos *narrációt, ahogyan* a fák, a levelek, a szellő beszél. Nem kerül pénzbe, különösebb fáradságba: gyülekezeti alkalmon, egy-egy reggeli, napfelkelés vagy alkonyati, napnyugtás áhítatban átérezni, mennyire gyönyörű illusztrációs könyv a természet (Kálvin) Isten kezében. *Érzékenyítő, a teremtett világot tudatosító*, Teremtőnkre, alkotására tudatosabban odagondoló lelkiség alakítható ki úgy is, hogy nem csak szemléljük, élvezzük a még megmaradt csodákat, hanem mi magunk is alkotunk valamit – egyénileg, családirag, gyülekezetiileg. Templomunk, parókiánk zöldítése, fásítása, virágosítása, kitaraktása, saját portánk rendben tartása is kifejezheti lelkiségünket. Lehet az önkormányzattal együttműködve is fásítani, családok fasorát, parkját, vagy reformátorokról, emlékezetes presbiterokról, lelkészekről elnevezett sétányt alkotni, létesíteni. Éveken át Isten csodálatos völgyében, hol mindig vár Isten (Kányádi Sándor), Bakonybél Szent-kútnál

tartottunk minden szeptember elején az égtüköröző tavacska körül, a hatalmas fák alatt spirituális teremtés-napi fesztivált. Együtt az önkormányzattal, a falu népével. Legutóbb ezen az öko-fesztiválon szolgált *Steinbach József* püspök úr, de kiváló tudósok, művészek, egyetemi tanárok, történészek szóltak a jelenlévőkhöz az Isten alkotta világ csodáiról. Feledhetetlen alkalmak a természet ölelésében. Van olyan fiatal zeneszerző, aki külön ezekre az alkalmakra teremtés-szimfóniát komponált (*Kovács Bálint*).

Emlékezzünk csak! Református egyházunk fenntartásában évszázadokon át a parasztságnak, az agráriumnak hatalmas szerepe volt. A gazdák is sok mindent tudnak a teremtett csodákról. Még ők is szívesen vesznek, ha a teremtett világról és annak megőrzéséről gyülekezeti alkalmakon a Biblia üzenetét kibontjuk. Folytatásban szeretném majd elmondani a presbiteri szolgálat, és a lelkészi teremtés-pasztoráció Istentől kínált drága lehetőségeit. Hogyan tehetjük otthonunkká apró lépésekkel azt a földet, amit Urunk ezért hozott létre. Addig egy presbiterünk által továbbgondolható, gyülekezetünkben használható **fogadalom** szövegét osztom meg szeretettel: „*Édes hazánknak ezen a szép helyén...ígérem és fogadom, hogy Istenünk bibliai parancsának (1Móz 2,15) megfelelően teljes szívvel és lélekkel, minden erőmmel azon leszek, hogy műveljem és őrizsem azt a természeti kincset, amit nagyszüleimtől, szüleimtől örökbe kaptam. Ígérem és fogadom, hogy otthoni, háztáji, lakóhelyi, falumbeli, városi környezetemre vigyázok, annak épségére, szépségére, megőrzésére gondom leszek.*

Az Isten által alkotott, s már előttem is létezett, javunkra teremtett környezetre, a hasznos fákra, madarakra, állatokra, növényekre, vizekre tisztelettel tekintek, életüket, épségüket, tisztaságukat oltalmazom.

Arra is ügyelek, hogy saját környezetemet, ahol élek, ne szennyezzem, s a tisztaságot magamban és körülöttem is megőrizsem.

Így az utánam felnövő nemzedéknek is elérhető, szépséget kínáló, otthonul szolgáló világot hagyok hátra. Isten segítsen ebben”.

Dr. Békefy
Lajos

D. SZABÓ DÁNIEL

15 éve érkeztek haza Oroszországból a sárospataki könyvek

Igen gazdag emlékülésnek és ünnepélynek lehettünk résztvevői 2021. szeptember 11-én Sárospatakon. Tizenöt évvel ezelőtt érkeztek haza a II. világháború során elszármazott „sárospataki könyvek”, melyeket hosszú, kitartó, és elszánt keresés és előkészítő munkálkodások után, végül az Oroszországi Föderációnak és Elnökének jóakarati döntése tette lehetővé, Isten világ-történelmet is formáló, birodalmi földrendéseket is kiváltó hatalmának útján.

A nemzetközi mérték szerint is jelentős ülés, mely a történelmi tragédiák alatt és után, a háborúban is titkosan meghúzódo és adott pillanatban megnyilatkozó erkölcsi értékeket és magatartást is felmutatni kívánta, a Református Kollégium Tudományos Gyűjtemények Nagykönyvtárának Dísztermében, és a Teológiai Akadémia Ima- és egyházi hangversenytermében kapott helyet. Mindennek előkészítése és megszervezése pedig Prof. dr. Dienes Dénes főigazgató Úrnak és munkatársi közösségének bevonásával ment végbe a Kollégium egészét is érintve.

A főigazgató úrtól mindenkor megtapasztalt tárgyi hűség, rendkívüli felkészültség, és a hivatalos sokadalom közepette is családias légkört teremtő derűje és hivatás-szeretete most is meghatározóan volt jelen.

Az elszármazott és hazaérkezett könyvek történetén túl Professzor Úr egész történelmi sorsunkat és benne Egyházunkat érintő összefoglalása után került sor Szokolov Eduard, a Budapesti Orosz Kulturális Központ igazgatójának, majd dr. Hörcsik Richard, a térség országgyűlési képviselőjének mindkét részről kölcsönösen kapcsolatot építő megnyilatkozásaira, majd – már a fogadáson – Aros János, Sárospatak polgármesterének, egész városunk sorsát és fejlődését meghatározó kollégiumi jelenlétünk méltatására. Dr. Monok István egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtára főigazgatójának, és a könyvek sorsa aktív kutatójának érdemi, szakmai emlékezése már a Sárospatakon most nyíló egyetem hangja is volt.

Mindezekben, a még hiányzó könyvek iránt hordozott reményesség, és várakozás ismételt hangot kapott, Horkay Anna tanárnőnek az egész este eseményét és követhetőségét jelentő tolmácsolásában. Az ülésnek ebben az első, nagyobb egységében történt hálás megemlékezés a már eltávozott munkatársakról és vezetőkről, kiemelten is Szentimrei Mihály igazgatóról.

A könyvtári emlékezés erkölcsi és szellemi értékek iránti elkötelezettségét méltóan demonstrálta a háború poklában is hasonló értékrendben gondolkodó – és az emlékezés szerint –, a Könyvtár számára is védelmet jelentő Jegorov kapitány, városi parancsnok arcképének közös megkoszorúzása.

Az ünnepi együttlét az Imateremben szakmailag is igen magas szintű hegedű és zongorahangversennyel folytatódott, melyet Barna Sándor lelképásztor, Egyházkerületünk püspökhelyettese gazdag és életesszolgálata nyitott meg, melyet jelenlétével az egész estével egyetemben Csomós József korábbi püspök úr is megtisztelt. A közös záró fogadáson az Orosz Kulturális Központ igazgatójának kedves családjával és munkatársaival kiemelten is beszélgetések folytak, Bánné dr. Gál Boglárka, a Megyei Közgyűlés elnökének, Dr. Vitányi Eszter, Sárospatak város jegyzőjének és Dr. Tamás Edit, MNM Rákóczi Múzeuma igazgatójának részvételével. Mindez a már említett Horkay Anna tolmácsolásában, részben Dr. Vozdvizsensz-

kij Vagyim Olegovics nyugalmazott tanár és kultúrdiplomataival együtt, aki orosz vendégeink érkezésének, utazásának szakavatott szervező útimsallja is volt.

E sorok íróját is itt mutatta be az orosz és a hazai vendégeknél – a könyvek körüli szolgálatát is érintve – Dienes Dénes főigazgató úr.

A továbbiakban tolmácsoláson át – vagy közvetlenül angolul is – beszámoltunk vendégeinknek a két kulcsfontosságú helyen szerzett tapasztalatainkról és a már elköltözött két kiváló igazgatónővel – N. A. Kuznyecova és J. J. Genieva, – és munkatársaival formálódott kapcsolatainkról, a moszkvai Rudomino és nyizsnij nyovgorodi könyvtárakról. Majdnem hihetetlen, de a sárospataki Nagykönyvtár sértetlenül megmaradt állományának és Jegorov kapitány magatartásának kapcsán Isten munkájáról szólva nyíltak meg az orosz szívek és vált lehetővé a velük való oldott lelki beszélgetés is.

Kuznyecova igazgatónőt Magyarországra is meghívtuk, aki gyönyörű hangján ortodox énekeket énekelt egy-egy gyülekezeti látogatáskor, az új isteni élményéről is szólt. Közben egészen a Sándor Palotáig vittük el vendégünket, áldozatos szívek útján.

Ma is hiszem, hogy Isten Patakot és egyházunkat a „Licht nach Osten”, de „Licht nach Westen” keletre és nyugatra is meggyújtott gyertyafénnyé kívánja tenni, hazánk határain túlra is.

Engedjünk Néki minden találkozásban, felismerve ennek potenciális lehetőségét. Adjunk dicsőséget az Úrnak ennek az ünnepi alkalomnak ajándék voltáért és emlékeket élővé tévő légköréért is.

Bene sperandum de omnis, jót remélve mindenekben, egy hálás résztvevő

KÖNYVJELZŐK

Piliscsabai konferenciánkon hét – szemet, szívet gyönyörködtető – könyvjelzőt vehettünk a kezünkbe. Mi, Isten gyermekei is vívjuk naponta az ó-ember, új ember harcát. Hogy ezt a harcot – a mi URUNK szárnyai alatt – eredményesen vívjuk-e, erről **kérdezzük a könyvjelzők**. Ha kinyitjuk a könyvjelzőket, református kegyességünk mindennapi megélésével kapcsolatban hangzanak el kérdések, amit hetenként jó, ha megvizsgálunk és szívből válaszolunk rájuk. Jó, ha ezek ott vannak a Bibliánk közelében.

Ezek a témák a következők: a hitünk, a napi csendességünk, imaéletünk, a vasárnapunk, bizonyágtételünk, sáfárságunk, diakóniai szolgálatunk. Örömet szerezhetünk, ha ajándékozunk: bibliaórák témája lehet, pedagógusoknak, konfirmandusoknak, keresztes családoknak ajándékként, és minden kedves atyánkfíának, aki olvas, ezzel a tartalmas könyvjelzővel jelezve a könyvében, hogy hol tart az olvasásban.

A 7 könyvjelző csomagára: 500 Ft/garnitúra.
Rendelhető Szabó Tünde munkatársunknál:
mrpsz.ugyvitel@gmail.com, Mobil: 06-30/74-77-177

Szeretettel: dr. Judák Endre

Hálaadás dr. Hodosy Imre püspökért

Halálának huszonöt éves évfordulóján istentisztelet keretében július 4-én emlékezett meg a bácsfeketehegyi gyülekezet korábbi lelkipásztoráról, a Jugoszláv Református Keresztény Egyház sorrendben harmadik püspökéről, dr. Hodosy Imréről.

Hodosy püspök a bánáti Magyarittabén lelkészcsaládban született 1919-ben. Két fiútestvére volt. Egyik gyermekkori játszótársuk néhai Szabó Imre sárbogárdi lelkipásztor volt.

Kolozsváron végezte teológiai tanulmányait. Tanulmányai elvégzése után szolgálati helyei voltak Várdaróc, Nagypiszanica, Új-

vidék, Magyarittabé, majd 1961-től haláláig Bácsfeketehegy. 1982-ben választották a JRKE püspökévé. A Debreceni Teológiai Akadémia a „reformátusság és magyar identitás megtartásáért folytatott munkásságáért” doktorátussal ismerte el tevékenységét. Egyéniségét és személyiségét a más nemzetiségűek és más vallásúak is tisztelték. Nehéz időszakban kormányozta és állt helyt egyháza élén.

Az istentiszteleten Orosz Attila bácskai esperes, helybeli lelkipásztor szolgált a *Zsidókhöz írt levél 13,9* alapján. A templomban levő emléktábláját a helyi gondnokok koszorúzták meg. A temetőben síremlékére lánya, *Margit Julianna*, veje és egyik unokája, a Magyar Nemzeti Tanács elnöke, *Hajnal Jenő*, majd az egyházközség nevében Orosz Attila lelkipásztor *Hallgató Imre* és *Kerekes János* gondnok helyezte el az emlékezés virágait.

Áldott volt élete, legyen áldott emlékezete.

Hallgató Imre
bácsfeketehegyi gondnok

SZOLGÁLAT SZÍVVEL-LÉLEKKEL

„Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem, a hitet megtartottam...” (2Tím 4,7)

2020. december 12-én, hosszú idő után újra megkondultak a harangok a felújított pándi templom tornyában. *Gáspár János* elgyötört, de szívében hittel várta a kórházban, hogy elkezdődhessen az újabb kemoterápiás kezelése. A betegágyon fekvő értesült Édesanyámtól, hogy újra szólnak a harangok Pándon. A telefonban öröm volt érezhető a hangján. Előtte hosszú hónapokig egyetlen picinyke mosoly sem futott át soha az arcán. Két nappal később elhunyt. Az Úr megadta Édesapámnak, hogy a boldogság egy apró szikráját még megéltesse a földi életben, aztán magához hívta őt.

Édesapám, *Gáspár János* 1990-ben lett a pándi gyülekezet presbitere. Két periódusban, 2006 és 2008 között, majd 2017-től halála napjáig volt gondnok. Közkedvelt egyéniség volt, sokan szerették, a környező településeken is nagyra becsülték lelkiismeretes, áldozatkész hozzáállását. Hosszú éveken át szerszámkészítőként és bútorasztalosként tevékenykedett, a MÁV X. kerületi és szolnoki járműjavító telephelyén is dolgozott. Szülőfalujaiban, Pándon 2004-től 2010-ig volt önkormányzati képviselő. Sokat küzdött azért többi tiszttségében is, hogy a helyi református gyülekezet minden elérhető támogatást megkaphasson.

Amikor Szolnokon dolgozott, naponta oda-vissza 110 kilométert utazott. Felkelt már hajnali 3 óra előtt, mert *sohasem akart elindulni a munkába bibliaolvasás nélkül*. Másodszor is elvállalta a gondnoki teendőket ellátását Pándon. Kértem, hogy ne tegye. Kímélni akartam, mert sokszor láttam rajta, hogy fáradt. Ő azonban hajthatatlan volt, rendíthetetlenül azt ismételte, Isten szolgáljaként feladata van. A

szívügyének tekintette a visszatérést. Három évvel ezelőtt nyugdíjazását kérte a helyi lelkipásztor. Sokan legyintettek, mondván, senki sem akar majd Pándra jönni szolgálatot végezni. *Gáspár János* nem lankadt. Időnként tanácstalanul magára maradt, bosszankodott, elkeseredett. De Isten megszólította őt, egyengette az útját, így erőre kapott és fáradozásai gyümölcsöt termettek. Kitartó keresgélés után három lelkész jelöltet is talált. Végül nagy szeretettel fogadta és büszkén, jószívűen terelgette útján az új lelkészt, *Bálint László Áront*.

Halálos betegen is folytatta szolgálatát. Nem szeretett beszélni a bajairól, nem sajnáltatta magát, a családjáért és a gyülekezetéért élt. Gyermektáborokat és családi napokat szervezett. Fontosnak tartotta, hogy évről évre szeretetvendégség legyen a gyülekezeti teremben a szépkorúak számára. Meggyötört, házról házra járt, adományokat gyűjtött, a pándi temető rendbetételéért kardoskodott.

Tudta, hogy a családjának és a pándi gyülekezetnek szüksége van rá. A 18. század végén újjáépített, késői barokk stílusú pándi református templomot renoválni kellett. A tetőt, annak faszervezetét és a tornyot is rendbe kellett hozni, továbbá külső és belső vakolásra is szükség volt. *Gáspár János* folyamatosan egyeztetett a kivitelezővel, műemléki szakértőkkel. A felújítási munkálatokat felügyelte, pedig már nagyon beteg volt. Többször keservesen elsírta magát, de Istenre bízta sorsát, reménykedett, bizakodott.

A pándi templom átadásánál azonban már nem lehet ott. 2020. december 14-én hajnalban hazatért megváltó Urához. Élete végéig hűségesen, nagy alázattal szolgálta Istent és a gyülekezetet. Nem ülhet majd a padsorban a hálaadó istentiszteleten, de szívünkben mégis velünk lesz.

Gáspár Gergely

Isten nemzetünknek szánt ajándéka

PALÁST ÉS SZÓSZÉK NÉLKÜLI BIZONYÁGTÉTEL KÖZBEN

Alig néhány héttel korábban, legutóbbi számunkban arról próbáltam írni, hogy Isten egyre erőteljesebben munkálja és várja egyetemes, magyar, hitben élő világunktól a status confessionis felismerését, s benne a magunk és közösségünk hitvallását. Az év első perceiben elhangzott elnöki köszöntésben hallottakra pedig lapunk egész munkatársi közösségével törekedtünk örvendezéssel választ adni, a veszteségekkel és gyásszal is megterhelt évre visszatekintő, mégis bátorító, sőt hálaadásra is készítő üzenetért. Az emelkedett, és elkötelező emberi gondolatokat akkor Pál apostol Isten Lelkétől fogalmazott megerősítő Igéinek idézése zárta. Nyilván őszintén szomorkodtunk azon, hogy némelyek ezt a nagyon értékes megnyilatkozást fájdalmasan méltatlanul törekedtek kezelni, a nemzet jelentős részének lelki érzékenységét figyelemre sem méltatva.

A „kérdő mondatokból” már át is léptünk a „kijelentő mondatok” világába. És most szintén nem a Sándor Palotába invitál bennünket, a legmagasabb tudás tudós vendégeit citálva, hanem több lépcsőn lefelé lépünk és mégis emelkedünk, mert az otthona ajtaját és szívét nyitotta meg Elnök Úr, ahol még mindig lejjebb fogunk lépni, hogy még magasabbra juthassunk fel. Nem a könyvtárszobába lépünk be, hanem talán csak a hallba, ahol az Elnök „tanulni” szokott. Egy lírikus női lélektől szép kiejtést, és azt, hogy ha valami értékes verset akarunk tovább adni, ne szavaljunk, csak hitelesen szóljunk. Szavalni a művészek adatott. Szinte a Jézus szavait halljuk: „A ti beszédek legyen igen-igen és nem-nem”. Akkor mégis mitől feszül ilyen szerény helyzetek ismertetésétől, itt körülöttem is több ezer ember szíve? Most bizonyára nem az ország és a világ nagy híreitől, hanem nagyon megterhelődött életek leveleitől. Sőt attól is, ahogyan kedves és tisztelt Feleségével történt beszélgetésről hallhatunk: arról, amikor a Lélek az első gondolatot és az első szavakat adta át: „Az árvák ügyét fel kell venni!”. Miért lettünk olyan meghatottak, hogy sokan könnyeznek, kemény szívű férfiak is.

Milyen boldogok voltunk, amikor Húsvét tájékán egy elnöki megnyilatkozás már Ézsaiás prófétát idézte. És most, amikor hitünkkel és örökségünkkel szembeni hullámverések már nem csupán a hitetlenség hullámhosszán, hanem az abnormitás, a „józan ész” megtagadásának útján is támadnak, megjelenik, és elhangzik egy egész előadást formáló bizonyágtétel palást, reverenda és szószék nélkül. **Minden szent külső segítséget mellőzve és mégis győzedelmesen!**

Az adott pozicionális helyzetet, annak segítő súlyát is félre tette Elnök Úr. A világ nagy konferenciáin történt megnyilatkozásairól, és az alig elképzelhető személyi, baráti kapcsolatrendszeréről is most mélyen hallgatott Ön. Sőt a Sándor Palota elképzelhetetlen szellemi, politikai és tudományos vendégseregére sem történik egy szó utalás sem. Helyette a naptáre eseményeit tárja elének Elnök Úr, hogy rakjuk össze és tegyük fel kérdéseinket nemcsak magunknak, és egymásnak, hanem egyenesen Istennek. Szinte már megkísérte-tünk, hogy a véletlenre szavazzunk. De akkor Ön szerényen és mégis teljes hitelességgel tanúvallomást, bizonyágot tesz Arról, Akinek a kezében a szálak összefutnak.

A harmadik pontnál vagyunk: hol dől el a véletlen és az Istentől vezetett életút közötti különbség? Hogyan kapsz választ Istentől? Hallottuk a kérdést és az útmutatást is: „Ha az isteni törvények szerint élsz, ha jól sáfárgatsz a rád bízott talentumokkal, ha nem fizikai valójában, hanem szívekben, lelkekben, cselekedeteikben keresed Istent, akkor meg is találod.” Ha jólértjük, valamely élő kapcsolatról van szó az Úrral?

Minden külső eszközt feladott az Elnök Úr, csak Istenről és az Ő munkájáról kíván bizonyágot tenni. De ez elegendő volt, hogy az egész Nemzetnek üzenhessen, és civilben is felavatottnak, felebarátunknak és testvérünknek is érezzük Önt az Úrban. Ezt pénteken délelőtt jobban és szebben a meg nem szünni akaró és visszahívó taps mondotta el.

Soli Deo Gloria! Egy megszólított jelenlévő, D. Szabó Dániel

„Lelkiség a presbitériumban”

az MRPSZ 2021. Őszi Lelki Hétvégéje

2021. november 19-21 (P-V)

SDG KONFERENCIAKÖZPONT, BALATONSZÁRSZÓ, CSÁRDA U. 41.

Részvételi díj: 10.000 Ft/fő/2éj + IFA 800 Ft/fő/2éj

Jelentkezni a hétvégére kizárólag a Presbiteri Hálóban lehet, az ott létrehozott saját profil alatti menüben. Kérjük presbiter testvéreinket, hogy ennek érdekében **regisztráljanak** a Presbiteri Hálóba itt: mrph.presbiteriszovetseg.hu

P É N T E K	
16:00-17:30	Érkezés
18:00-18:45	Vacsora
19:00-19:45	az enyingi Tinódi Általános Iskola zenekarának dicsőítő koncertje
19:45-20:00	Szabó Szilárd enyingi iskolaigazgató bizonyágtétele „A presbitérium lelkiisége belülről és kívülről” címmel
20:00-20:30	Esti áhítat, Igét hirdet <i>Iván Géza</i> enyingi lelkész
20:30-22:00	Beszélgetős szabadprogram
S Z O M B A T	
08:00-08:45	Reggeli
09:00-10:30	Előadás: „Lelkiség a presbitériumban” (<i>Szabóné dr. László Lilla</i> lelkész)
10:30-11:00	szünet
11:00-12:30	az előadás kiscsoportos feldolgozása
12:30-13:15	Ebéd
13:15-15:00	Szabadfoglalkozás
15:00-17:00	Kerekasztal beszélgetés hallgatói kérdésekkel „Presbiterieink lelkiisége”
17:00-18:00	szünet
18:00-18:45	Vacsora
19:00-20:30	Esti áhítat és előadás – Igét hirdet <i>Győri-Daniné Tóth Anett</i> balatonszabadi lelkész
V A S Á R N A P	
08:00-08:45	Reggeli
08:00-10:15	Imaséta
10:30-12:00	Úrvacsoraosztásos istentisztelet: Igét hirdet <i>Hajdú Zoltán Levente</i> szőládi lelkész
12:30-13:15	Ebéd
13:15-	elutazás

DR. HARDY F. GÁBOR

Szép rend – a Magyarországi Református Egyház Alkotmányáról és Kormányzásáról IV.

„Tanácskozás során születik a jó terv” Példabeszédek 20,18

Az egyházmegyei egyházi és világi tisztségviselők választhatósága, főbb feladataik megismerése után nézzük, hogyan is áll össze a kép, miként működik az egyházmegye, annak legfőbb közösségi intézményei: a közgyűlés, az egyházmegyei tanács, az elnökség.

Az **egyházmegyei közgyűlés** igen nagy lélekszámú intézmény. Tagjai az esperes, egyházmegyei gondnok, lelkészi és presbiteri -főjegyzők, -tanácsosok, -jegyzők, jogtanácsos, gyűlekezeti-, missziói-, helyettes lelkész, oktatási intézmények-, egyéb egyházi intézmények képviselői, egyházközségek presbiteri képviselői (főgondnok vagy a presbitérium által megválasztott presbiter), továbbá tanácskozási joggal tagjai a kerület további tisztségviselői, előzőekben fel nem sorolt lelkészei és a bírái.

A közgyűlés maga alkotja meg tanácskozási szabályzatát és ügyrendjét.

Évenként legalább egy közgyűlést kell tartani, de az elnökség többször is összehívhatja, ill. össze kell hívnia az egyházmegyei közgyűlést tagjai ¼ részének írásos, indokolt kérelmére.

A közgyűlésen, az azt alkotó tagoknak a megjelenés kötelező, mely rendelkezést oly szigorral kell betartani, hogy aki három alkalommal, indokolás nélkül távol marad, tisztségéről lemondottnak kell tekinteni.

Nyitott a közgyűlés, azon hallgatóként részt vehetünk, s a presbiteri gyűléshez hasonlóan imádsággal és bibliaolvasással kezdődik, imádsággal fejeződik be.

Határozatképes, ha a szavazattal bíró tagok több mint fele jelen van, s határozatait egyszerű szótöbbséggel hozza meg. Mindig kettős elnökség vezeti, egyházi és világi.

A közgyűlés tanácskozik és intézkedik a megyére tartozó minden olyan egyházi és igazgatási ügyben, melyet a törvény nem utal az egyházmegyei bíróság hatáskörébe.

Vannak olyan ügyek, melyek a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe tartoznak. Ezek a szabályrendelet alkotása, községi szabályrendelet jóváhagyása, tisztségek betöltése választás útján, bizottságok alakítása, egyházkerületi közgyűlésre képviselők választása, döntés a megye javára tett ajándék vagy örökség ügyében.

Az egyéb ügyekben, melyekben a közgyűlés eljár, a két közgyűlés között az egyházmegyei tanács dönt és intézkedik.

Ezen ügyek többek között: presbitérium feloszlata, új választás elrendelése, egyházközségekben a presbiterok számának jóváhagyása, felettes egyházi hatóságok döntései végrehajtásának biztosítása, egyházépítő munka szervezése, irányítása, települések és szórványok nyilvántartása, egyházlátogatásról beterjesztett jelentés tárgyalása, az egyházközségek lelki életének segítése, anyagi helyzetének felügyelete, közalapi járulékok megosztása az egyházközségek között, lelkészek választásával-, képzésével-, presbitériumi határozatokkal kapcsolatos ügyek, ingatlan- és kölcsönügyek, megyei költségvetés-, zárszámadás egyházkerület elé terjesztése, döntés az egyházközségek költségvetéséről és zárszámadásáról, egyházi levéltár-, könyvtár-, múzeum- és műemlékek felügyelete, leányegyházközségek, anyaegyházközségek és társegyházközségek egymás közti viszonyai, döntés a bírósági határozattal megüresedett önálló gyülekezeti lelkészi állás betöltéséről, amennyiben a megüresedés gyülekezeti feladatok is felróható volt.

A közgyűlés határozata ellen jogorvoslati kérelmet az alkotó tagok 1/10-e, érintett személy vagy testület az egyházkerülethez terjeszthet elő.

A **bizottságok** szervezetét, a megye tisztségviselőinek munkakörét a közgyűlés szabályrendelettel állapítja meg.

Egyházmegyei tanácsosok: 4-12 fő, egyenlő arányban egyházi és világi. Feladataik azon túlmenően, hogy tagjai az egyházmegyei tanácsnak, az egyházközségek éves látogatása (kanonika vizitacio).

Tekintettel arra, hogy a közgyűlés viszonylag ritkán ülésezik, a megyei egyházi ügyeket pedig folyamatosan intézni kell, ezért hozta létre a törvény az **egyházmegyei tanács jogintézményét**, mely tanács eljár mindazon ügyekben, melyeket a tv. nem utal a közgyűlés kizárólagos hatáskörébe. Feladatait az előzőekben már részletesen ismertettem.

Tagjai az esperes, a gondnok, a főjegyzők és a tanácsosok. Munkájáról a közgyűlésnek beszámolni tartozik. A tanács döntése ellen jogorvoslati joggal a közgyűléshez lehet fordulni.

A megye **elnöksége** az esperes és a gondnok, akik döntenek mindazon ügyekben, amelyeket a törvény értelmében a két elnöknek együtt kell intéznie. Az un. napi ügyek intézése, akárcsak az egyházközségeknél, az elnökség feladata. Az elnökség döntése ellen jogorvoslattal szintén a közgyűléshez lehet élni, mely jogorvoslat azonban nem halasztó hatályú, a meghozott határozat tehát végrehajtható.

A jogorvoslati határidő minden esetben 15 nap.

Az egyházmegyén belül említést kell tenni még az egyházi bíróságról, melynek működését a bíraskodásról szóló tv. szabályozza.

GONDOLATOK A SZÁRSZÓI KONFERENCIA UTÁN

*Globális kihívások, keresztyén válaszok
Szárszó 2021*

A konferencia témái taglalták a Covid járvány társadalmi hatását, a nemi identitás, társadalmi identitás, továbbá a református identitás (szentek, zarándoklat?) kérdéseit, az erkölcs és társadalom viszonyát, a család kihívásait a digitális világban. Téma volt a romamisszió, a gazdaság és társadalom, a zöldmozgalom és Trianon a 101. évforduló kapcsán.

A fórumbeszélgetések meghallgathatók így utólag is az MRE honlapján: <https://rkk.reformatus.hu/reformatusok-szarszoi-konferenciaja---2021>

Megéri-e keresztyénnek lenni?

Anyagi világban élünk, mi, keresztyének is. Döntéseinket – ha meg is kérdezzük előbb Istent – sokszor inkább a létbiztonságot célzó gazdasági racionalitás, mint a Benne való bizalom alapján hozzuk meg sok esetben. Mert, ugye, gondoskodnom kell a családomról, és magamról. A lelkemről, a testemről. A kertemről, a kutyámról, a papagájomról. A kocsimról, a cipőimről, a mobilomról. Meg a többi házi bálványról. Az csak nem olyan nagy baj, ugye, Uram?

Jézus tudta, hogyan gondolkodunk, ezért számos alkalommal emlékeztetett arra, hogy az Úr gondoskodik az övéiről, ahogy az ég madarairól és a virágokról is (Máté 6,26-34). Ez nem azt jelenti, hogy karba tett kézzel kell kísértetni az Istent, próbára téve őt, vajon megtart-e akkor is, ha én magam semmit sem teszek ezért. Inkább azt, hogy lemondok a magamról való gondoskodás jogáról, és kiteszem magamat annak, hogy nem ez, hanem Isten gondoskodása fog védelmet és biztonságot nyújtani nekem. Először az Isten országát, azaz uralmát keresem, és nem a saját javamat. A többi ráadás, azaz nem része az ügyletnek, ingyen, ajándékba kapom. Tehát nem „jár” nekem, így nem is követelhetem.

A megtérés előtt állók sokszor mérlegelik, vajon megéri-e nekik átadni életüket Jézusnak, hiszen ez látszólag sok lemondással jár itt a földön. Ez a méricskélés az, ami sokakat, így a gazdag ifjút is, megakadályoz abban, hogy elhagyják a széles utat, és a keskenyt válasszák (Lukács 18,18-27). Amíg valaki nem érti meg, hogy a lelki kincsek többet érnek, mint az anyagiak, addig nem tud Jézus mellett dönteni. Pedig Jézus már döntött mellette. Az ár-érték arány értelmezhetetlen ott, ahol az árat nem neked

kell kifizetni, az érték pedig földi fogalmakkal kifejezhetetlen.

A megtérés az értékrend radikális átrendeződésével jár: előtte, még ha meg is van mindenem, úgy érzem, nincs semmim, mert semmi sem elég. A megtérés után pedig úgy érzem, valójában nincs is semmim, hiszen mindenem az Övé, mégsem hiányzik semmi, hisz megvan az az egy, ami a minden. Az életét át nem adott embert hajtja a szerzési, birtoklási vágy, amihez, ha történetesen keresztyénnek akar tűnni, ürügyet keres: családról való gondoskodás, jótékonykodási készség, adakozás stb. Jó hír, hogy ebből is meg lehet térni. A képmutató keresztyént hamarabb utolérni, mint a hazug embert. A keresztyén embernek nincs oka gürölni, hajtani. Neki csak egy dolga van: engedelmesen követni az Élet Urát, aki majd gondoskodik róla.

Furcsán hangzik: az az igazán értékes, amit ingyen kapsz Istentől. A szüleid, a gyermekeid, a testvéreid. A lelki testvéreid, a közösséged. A barátaid, akik a bajban is kitartanak melletted. A kedvesed. Ezeket nem tudod megvásárolni, még ha egyesek ezeket is megpróbálják piacósítani (pénzért barátkozás, érdekházaság stb.). Isten ajándéka továbbá a valódi szívbeli öröm, a békesség, a meglegedés azzal, amim van. És ilyen a Krisztusban nyert új élet. A legnagyobb kincs, a kegyelem.

Ezek Isten megfizethetetlen, azaz ingyenes ajándékai. Máshonnan nem beszerezhető, pénzben nem kifejezhető értékek. Nem a drága dolgok tartanak meg, nem azok adnak valódi örömet, amiktől legfeljebb múlt boldogságot kapsz. Nem az anyagi gazdagság, hanem a lelki szegénység visz Hozzá közelebb. Boldogok, akik anyagi gazdagságuk terhe alatt ismerik fel, hogy lelkileg szegények, és Hozzá mennek. Világi szemmel teljesen érthetetlen, abszurd lelki mozdulat, amely csak krisztusi szemszögből értelmezhető.

Isten ajándékai azért is értékesek, mert elvehetetlenek. A Benne nyert új élet, a Vele megélt idő örökre a tied. A békesség, hogy megvan az az egy, ami elég, mindvégig veled marad.

A közgazdasági egyetemeken az oktatás lelegején elhangzik, hogy a pénz szűkös jószág, és szűkösségként kell kezelni. A világi gazdálkodás tehát abból indul ki, hogy pénzből sohasem elég. Az üzleti logika nem ismeri, nem tudja értelmezni az „elég pénz” fogalmát. A hívő ember számára mégis van olyan, hogy elég. Hogy már nem kell több. Abszurdnak hangzik ez itt a földi világban, de ezt kimondani óriási lépést jelent a lelki világ felé, amelybe Krisztus hív.

Az idő, amelyet szintén anyagi értékkel ruház fel a világ, szintén nem szűkös jószág. Az örök élet perspektívájából nézve nincs elvesztegetett, vagy kevés idő. Az új életet nyert keresztyének örök élete már itt a földön elkezdődik, így számukra az idő korlátlanul rendelkezésre áll. Soha nem kell sietniük sehova, mert már odaérték az egyetlen fontos helyre. Hatalmas ajándék annak, aki megérti és megragadja ezt!

A megtéréssel járó életátadás nem üzlet, amiben az ellenszolgáltatás az örök élet. Isten nem valamiért cserébe, hanem ingyen, ajándékba akarja adni azt mindenkinek, aki Mellette dönt. Csak hogy mi nem szeretünk Isten adóssai lenni. Ki akarjuk fizetni őt. Adni akarunk neki: áldozatokat hozunk, Krisztus tökéletes áldozata után is – mindhiába. Ő nem ezt várja. Hanem azt, hogy szeretett gyermekeként éljünk, akik rábízák magukat nap mint nap. Akik nem adnak neki, nem bizonyítanak, hanem csak elfogadnak. Akik örömmel és alázattal át tudják venni meg nem érdemelt, felbecsülhetetlen értékű ajándékaikat, tudva, hogy sohasem fogják azokat sem kiérdemelni, sem visszafizetni. Az, hogy a hívővé válás után cselekszem a jót, nem fizetség Istennek, hanem gyümölcs. A hálából Neki szentelt élet következménye.

Jézus mindenkit önzetlenül hív, követése – nekünk – nem kerül semmibe. Ő azonban kifizette az árat: életét adta értünk. A kegyelem – nekünk – ingyenes. Ezért – nekünk – megéri keresztyénnek lenni. Hogy Neki megérte-e, nem tudom. Egy biztos: te és én mindennél értékesebbek vagyunk Neki! Tulajdonképpen egyedül ezért érdemes élni.

Szabó Zsolt (presbiter,
Bp-Fasor, egyetemi oktató,
Károli Gáspár Református Egyetem)

VÁCI GÁBOR

SZÖVETSÉGÜNK ÉLETÉBŐL

JÚLIUS

- 12-én készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

AUGUSZTUS

- 28-án, Nagyváradon tartotta presbiterképzését a Királyhágómelléki Református Egyházkerület Presbiteri Szövetsége. Az alkalmon anyaországi szervezetünket *Török Csaba Pál* debreceni egyházmegyei területi szervezetünk elnöke képviselte.

SZEPTEMBER

- 2-án, Piliscsabán tartotta 5. ülését az Együttműködési Tanács. Ennek keretében a Kárpát-medence presbiteri szövetségeinek elnökségei és a külhoni egyháztestek képviselői áttekintették az együttműködés további lehetőségeit, beszámolók hangzottak el az egyes egyházkerületek életéről, szolgálatáról,

célkitűzések fogalmazódtak meg a jövőbeni közös együttműködés irányairól.

- 2. és 4. között a piliscsabai Béthel Missziói Otthonban tartottuk Szövetségünk 17. országos konferenciáját, melyről lapunk más helyén beszámolót közlünk.
- 11-én, Kőtegyánban tartotta presbiterképzési alkalmát Szövetségünk Békési Egyházmegyei Területi Szervezete.
- 13-án készítette elő jelen lapszámunkat a PRESBITER szerkesztő bizottsága.

A szerkesztő bizottság következő ülésének időpontja: **2021. november 15.** (hétfő).

Megjelentetésre szánt írásaitak
2021. november 8-ig kérjük megküldeni
 Szövetségünk elérhetőségeire:
szerkesztoseg@presbiter.hu vagy
 2200 Monor, Iglói utca 15. címre.

A HÍVŐK MEGÚJULÁSA

Hitmélyítő Evangelizációs Sorozat

Szeretett Testvérek, örömmel és hálaadással hívogatjuk a VILÁG MAGYARSÁGÁT bárhol éljen is a földön **zoom-os** HITMÉLYÍTŐ Evangelizációs Sorozatunkra.

Videós meghívó: <https://youtu.be/0Vu7Mt9Ev9sM>

Végh Tamás – Bódis Miklós – Ittész István evangélikátorokkal.

2021. őszén, a következő felosztás szerint:

SZEPTEMBER 28, kedd: *Bódis Miklós*;

29, szerda: *Ittész István*; 30, csütörtök: *Végh Tamás*.

OKTÓBER 26, kedd: *Ittész István*; 27, szerda: *Végh Tamás*;

28, csütörtök: *Bódis Miklós*.

NOVEMBER 23, kedd: *Végh Tamás*; 24, szerda: *Bódis Miklós*;

25, csütörtök: *Ittész István*.

Minden alkalmunk magyarországi idő szerint 19.00-kor kezdődik.

IMAKÖZÖSSÉG AZ EVANGÉLIZÁCIÓÉRT, ÉS ÉBREDÉSÉRT:

minden evangélikációs blokk előtt 2 nap estéjén

(blokkok előtt vasárnap és hétfőn),

és az EVANGÉLIZÁCIÓ ELŐTTI ÓRÁBAN!

Zoom-linket e-mailban lehet kérni: eszirmak@gmail.com

Az oldalak tetején található verssorok a Jugoszláviai Református Keresztény Egyház által 1971-ben Szabadkán kiadott Énekeskönyvből származnak, a 346. és a 354. dicséretből.

TARTALOM

Dr. Békefy Lajos: CSAK A LÉNYEGET! (1.)...2	
Dr. Viczián Miklós AZ IGE KÖRÜL	
– Normalitás.....	3
Apostagi Zoltán: APROPÓ	4
Knolné Tüski Gabriella: Ismeretlen lehetőség.....	4
Dr. Kis Domokos Dániel: A Szózat szerzője	5
Dr. Erdélyi Judit: Isten dicsősége az orvos szemével (3. rész).....	6
Margit István: „nem kímélték életüket mindhalálíg”.....	7
Centenárium háláadás Nagyváradon	7
Dr. Viczián Miklós: Múltról, jelenről, jövőről.....	8
Apostagi Zoltán: Európai Szuex.....	9
Szász Győző: Mai presbiterek.....	10
Már nyomdakész az új református énekeskönyv.....	11
A Szentírás: az új élet forrása	11
Elhagyva Urunk által soha nem vagyunk	12
A gyümölcsöt, az eredményt Isten látja.....	12
Fráter Erzsébet: Szóló és bor	13
Marton Erzsébet: Kapcsolat és gyümölcsstermés.....	14
Lakatos Nella: Számadással Istennek tartozom	14
Lakatos Nella: „Presbitereket állíts szolgálatba, ahogy meghagytam neked!”.....	15
Dr. Békefy Lajos: Mit tehetünk ma a jövőért?.....	16
D. Szabó Dániel: 15 éve érkeztek haza Oroszországból a sárospataki könyvek	17
Könyvjelzők.....	17
Hálaadás dr. Hodossy Imre püspökért.....	18
Szolgálat szívvel-lélekkel.....	18
Isten nemzetünknek szánt ajándéka	19
Az MRPSZ 2021. Őszi Lelki Hétféje.....	19
Dr. Hardy F. Gábor: Szép rend – a Magyarországi Református Egyház Alkotmányáról és Kormányzóról IV.	20
Szabó Zsolt: Megéri-e keresztyénné lenni?	21
Váci Gábor: Szövetségünk életéből.....	22
Dr. Békefy-Röhrig Klaudia: PÁL APOSTOL NYOMÁBAN - BIBLIÁVAL A KÉZBEN (XVI.) – Pál missziót segítő magatartása a kitérés: lerázta ruhájáról a port.....	23

PRESBITER

A Magyar Református Presbiteri Szövetség hivatalos időszaki kiadványa. Megjelenik ez évben hat alkalommal. A szerkesztő bizottság tagjai: *Apostagi Zoltán, dr. Kelemené Farkas Márta, dr. Kis Domokos Dániel, Margit István, D. Szabó Dániel, dr. Szabó Zsolt, dr. Szilágyi Sándor, Váci Gábor, dr. Viczián Miklós.*

Felelős szerkesztő és laptervező: *dr. Békefy Lajos Ph.D.*

Felelős kiadó: *Bor Imre, elnök. Tördelés: Kerti Tibor.*

Szerkesztőség: Magyar Református Presbiteri Szövetség irodája. Tel.: (20) 250-1428. E-mail címünk:

szekesztoseg@presbiter.hu. A lap e-mail-ben írásban vagy telefonon is megrendelhető. Az egyéni előfizetési díj beföldre évi 3000 Ft, Európa országaiba 5000 Ft, a tengeren túlra 6000 Ft. Az előfizetési díj csekken vagy átutalással fizethető: „Magyar Református Presbiteri Szövetség 11705008-20416641”, Budapest.

Lapunk fenntartását szolgáló adományaitak is köszönettel fogadjuk a Kárpát-medence református gyülekezetei és presbitériumai nevében! Készítette a Róza Nyomda Kft.

Felelős vezető: a Kft. ügyvezető igazgatója.

Kéziratot nem örzünk meg és nem küldünk vissza!

ISSN 2061-4632 (nyomtatott),

ISSN 2061-4640 (online)

Szövetségünk honlapjának címe:

www.presbiteriszovetseg.hu

A megjelent cikkek nem feltétlenül egyeznek meg a szerkesztő bizottság véleményével!

Egy példány ára: 500 Ft vagy 2 euro

DR. BÉKEFY-RÖHRIG KLAUDIA

PÁL APOSTOL NYOMÁBAN – BIBLIÁVAL A KÉZBEN (XVI.) PÁL MISSZIÓT SEGÍTŐ MAGATARTÁSA A KITÉRÉS: LERÁZTA RUHÁJÁRÓL A PORT

Pál missziói, világevangelizációs útja során Athén után 50 tavaszán megérkezett Korinthusba (ApCsel 18,1-11). Abba a városba, amelynek neve az ókorban a romlottságot jelentette. Igazi kozmopolita kikötőváros volt: kereskedők, rabszolga árusok, fűszer- és fegyverkereskedők biznissz központja. Pál idejében görögök, zsidók, keleti népek, római katonák lakták. Az apostol másfél éven át hatalmas Krisztus-missziót végzett ott. Erről maga ad számot, hálát adva Akvila és Priscilla házi gyülekezetéért (*domestica ecclesia*). Ők voltak a munkatársai, akiket sátorkészítő mesterségük is Pál „rokonává” tett. Sőt a házaspár és házi gyülekezetük saját életüket is kockára tették az apostolért. Nem csak Pál hálás ezért nekik, hanem „a népek valamennyi gyülekezeté” (Róm 16,3-5). E házi gyülekezet nélkül talán ma nem tudnánk az apostol missziói munkálkodásáról!

Pál és Akvila-Priscilla személyét nem csak a szakmaiság kötötte össze, hanem az Úr. Ők ugyanúgy *migránsok* (=latin szó jelentése: *eltávozott vagy eltávolított*) voltak mint Pál. A római zsidópogrom idején Tibériusz Klaudiusz császár elűldözte a birodalom fővárosából a zsidókat, mintegy 4000 főt. Pál e második missziói útja során szintén kénytelen volt párszor menekülni a felheccelt tömeg haragja elől. *Az üldözöttek Krisztusban lettek testvérekké.* Pál szokása szerint szombatoként a zsinagógában (4. v.) vitázott az atyái hitén lévőekkel. Az eredeti szöveg dialógusra, disputára utal, azaz érvelő beszéddel állott elő az apostol. Érveiben mindig az Igét alkalmazta. Ebben segítette igeismerete. A latin fordítás szerint „közbevetette az Úr Jézus nevét”. Tudunk ilyen páli stílusban vitatkozni?!

Pál missziói szolgálatának szíve-lelke az Ige hirdetése volt. Valamint olyan erkölcs, magatartás kialakítása, amivel az igehirdetést semmivel sem veszélyeztette. Tudjuk-e, s ennek megfelelően gondolunk-e egyházunkra, gyülekezeteinkre, hogy eleink elnevezése ez volt: *az Isten Igéje szerint reformált egyház?! A norma, a mérték és az érték az örök Ige. Így van ez ma is presbitereink szívében? Amikor Szilász és Timóteus, Pál szolgatársai mentesítik őt egyéb teendőktől, teljesen az Ige hirdetésének szenteli magát (5. v.). Az eredeti szövegben ez áll: szorgosan foglalkozott Pál azzal, hogy ünnepélyesen bizonyosságot tegyen Jézusról, azaz a Szabadítóról, aki a Krisztus, az Isten Felkentje. Kenyere és itala nem a sátorponyva készítés, hanem a*

Krisztus hirdetése volt. De igehirdetésének itt is ellene szegültek, szidalmazták (6. v.). Erre nem további vitával válaszolt, szót szóra téve, hanem visszaemlékezett az Úr Jézus parancsára: ha nem fogadnak be, menjetek ki abból a házból, s még a port is verjétek le lábatokról (Mát 10,14). Ezt követve, Pál maga is lerázta ruhájáról a port. *Ez a kitérés és a lelki energiamegtartás alapszabálya minden keresztyén javára. Nem szavakkal kifeje-*

zett, hanem tetterős érv mellett, hogy semmi köze/közünk ahhoz, amit a szidalmazók mondanak ránk. A kitérés etikája szerint nem bocsátkozunk hiábavaló szóvitákba, mert nekünk nem vitatkoznunk kell, hanem hirdetni Krisztust, az élő Urat. Ezért magunkat is olykor visszafogva, tovább kell lépünk. Jó megtanulnunk nekünk is ezt a magasabb célért, Krisztusért a felesleges és értelmetlen helyzeteket kikerülő, az alávaló szituációkon túllépő etikai parancsot, missziós viselkedést. Pál ki merte mondani: Én tiszta vagyok! (6. v.). Nem magától, hanem Krisztustól, aki megtisztította őt is, Saulból Pált formált.

Katharosz – mert minden tiszta a tisztáknak. A középkorban volt ilyen előreformációs mozgalom is, Európa nyugati felében igyekeztek önmagukat és az egyházat is megtisztítani.

Pál második lakhelye Jusztus háza lett. Majd a zsinagógai előljáró, Kriszpusz egész háza népével hívővé lett. Hatalmas és csattanó érv volt azokkal szemben, akik az apostol ellen léptek fel. A keresztyénség korai születésének bölcsője, a házi gyülekezet adott otthont és missziós lehetőséget Pálnak. A gyümölcs: „sokan hittek és megkeresztelkedtek” (8. v.). *Az Úr ügyét nem lehet feltartóztatni. A kitérés missziói módszere nyomán a bezáruló ajtók után kinyílnak az újak. Amikor valóban azt tesszük, amit az Úr bíz ránk. Pál éjszakai víziójában elhangzik az az evangélium, ami már az Ószövetségben is*

megfogalmazódott: Ne félj, én veled vagyok. Ez az idők és korok fölötti biztatás szolt Mózeshez (2Móz 3,12), Józsuéhoz (Józs 1,5). És a missziói parancsban: „Én veletek vagyok minden napon a világ végezetéig” (Mt 28,20). Ne hallgass hát Testvérem a világ üdvözítésének nagy örömhíréről: Az Ige testté lett, lakozott és lakozik közöttünk. Félelem nélkül, az Úr támogatásával végezd szolgálataidat. Ő mindaddig védelmez, amíg azt tesszük, amit ránk bízott: „senki sem fog rád támadni és ártani neked” (10. v.).

SEGÉLYKIÁLTÁS AFGANISZTÁNI KERESZTYÉNEKTŐL:

„Minden emberi védelem összeomlott.
Már csak ez a hit
maradt meg:
Immánuel!
Velünk az Isten.
Imádkozzatok értünk!”

(Forrás: asianews - drbl)

LUX LUCET IN TENEBRIS A VILÁGOSSÁG A SÖTÉTSÉGBEN FÉNYLIK

(János 1,5)

TÚRMEZEI ERZSÉBET

Szolgálni mint a fény

Krisztus, csodálatos vagy,
élő, hatalmas és jelenvaló!
Szavak zűrzavarában
szíven talál a Szó,
halálból életre keltő,
új útra indító.

Sodor, mint a vihar,
győzelmes erővel.
Hívsz, és indulni kell.
Küldesz és menni kell,
szolgálni és tenni kell.

Szereteted parancsa
szívünkben énekel.
Nyomodban új meg új
tanítvány indul el
szolgálni mint a fény,
ízt adni mint a só.
Hogy bennünk is Te szolgálj,
őbennünk is Te légy
élő, hatalmas és jelenvaló.

„Az egyház Krisztus uralmára vet emberi árnyékot, ha életének egy részét vagy valamely területét másfajta hatalmaknak vagy az emberi bölcselkedésnek és vágyaknak rendeli alá. Az egyháznak ilyesfajta alkalmazkodása a világhoz nem hoz igazi megújulást, sokkal inkább zavart kelt az egyházban. Ahol és amikor ilyen alkalmazkodás lép fel a korszellemhez, ott és akkor Krisztust nem tekintik többé élő Úrnak”

(Wilhelm Niesel, Mit jelent reformátusnak lenni?, 1934.)

„A reformátusok értelmezésében az egyház nem egy kiválasztott lelki elit egyháza, nem is mindenki egyháza. A mi értelmezésünkben az egyház a hitvallók Hitvalló Egyháza”.

(Gaston Doumergue, egykori hugenotta francia államfő)